

GODE RAMMER FOR REKREATIVT SHELTERFRILUFTSLIV

Jan Arvidsen, Mathilde Skov Kristensen,
Karsten Elmose-Østerlund og Evald Bundgård Iversen

2019:10

Gode rammer for rekreativt shelterfriluftsliv

Brug, motiver og præferencer

Jan Arvidsen

Mathilde Skov Kristensen

Karsten Elmoose-Østerlund

Evald Bundgård Iversen

Gode rammer for rekreativt shelterfriluftsliv - Brug, motiver og præferencer

Rapporten er udarbejdet af: Jan Arvidsen, Mathilde Skov Kristensen,
Karsten Elmose-Østerlund & Evald Bundgård Iversen

Rapporten er et samarbejde mellem Forskningsenheden Active Living & Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Rapporten er en del af afrapportering i projektet *Udvikling af shelterfriluftsliv i Danmark*, der gennemføres i samarbejde med Trente Mølle Naturskole og med støtte fra Friluftsrådet, Kulturministeriets Forskningsmidler og Lokale- og Anlægsfonden.

Udgivet 2019

ISBN 978-87-93669-68-0 (trykt version)

ISBN 978-87-93669-69-7 (pdf)

Opsætning: Lone Bolwig

Tryk: Print & Sign, Odense

Serie: Movements, 2019:10

Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Adobe Stock

Tryk: Print & Sign, Odense

FORORD

Rekreativt shelterfriluftsliv er i stigende grad blevet populært i Danmark, og flere og flere benytter sig af mulighederne for primitiv overnatning på de mange shelterpladser rundt om i landet. Trods de positive udviklingstendenser så er den systematiske viden om shelterfriluftsliv meget begrænset, hvilket udfordrer betingelserne for velinformeret planlægning og styring på området. For at råde bod på dette søger forskningsprojektet *Udvikling af shelterfriluftsliv i Danmark - Brug, formidling og organisering* at styrke vidensgrundlaget på området gennem en række studier af shelterfriluftsliv i Danmark. Med den foreliggende rapport, der er første del af afrapporteringen fra forskningsprojektet, besvares fire centrale spørgsmål:

- Hvem er shelterbrugerne?
- Hvad motiverer brugerne til shelterfriluftsliv?
- Hvordan bruges shelterpladserne?
- Hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne?

Foto: Jan Arvidsen

Læsevejledning

I rapporten præsenteres baggrund, teorigrundlag, fremgangsmåde, resultater og anbefalinger fra en spørgeskemaundersøgelse, der er gennemført blandt shelterbrugere i 2018. Rapporten indledes med en opsummering af de væsentligste resultater i undersøgelsen, samt med 7 anbefalinger til udvikling og planlægning af gode rammer for shelterfriluftsliv. Herefter

følger rapportens 5 hoveddele, der giver et mere detaljeret indblik i projektets 1) Baggrund, formål og forskningsspørgsmål, 2) Teoretiske perspektiver og begreber, 3) Fremgangsmåde, 4) Resultater og 5) den Videre forskning på området. Afslutningsvis følger to bilag, der giver yderligere indblik i A) spørgeskemaets udformning og B) de shelterpladser der administreres af www.bookenshelter.dk.

Tak til samarbejdspartnere

Projektet *Udvikling af shelterfriluftsliv i Danmark*, der gennemføres i samarbejde med Trente Mølle Naturskole og med støtte fra Friluftsrådet, Kulturministeriets Forskningsmidler og Lokale- og Anlægsfonden. Projektet er resultatet af et samarbejde mellem Forskningsenheden Active Living & Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet. Projektet har tilknyttet en ekspertgruppe bestående af Professor Bjarne Ibsen, Professor Jens Troelsen og Studielektor Søren Andkjær fra Institut for Idræt og Biomekanik på Syddansk Universitet, samt af Leif Sørensen fra Trente Mølle Naturskole, der har bidraget med vigtige input i processen. Der skal lyde en stor tak til alle bidragydere og samarbejdspartnere.

INDHOLDSFORTEGNELSE

OPSUMMERING AF RESULTATER, SAMT ANBEFALINGER.....	7
Opsummering af resultater.....	7
Anbefalinger.....	10
DEL I: BAGGRUND, FORMÅL OG FORSKNINGSSPØRGSMÅL.....	13
DEL II: TEORETISKE PERSPEKTIVER OG BEGREBER.....	15
Sheltere og shelterpladser.....	15
Formidling, organisering og styring af shelterpladser i Danmark.....	17
Shelterfriluftsliv som rekreativt friluftsliv i fritiden.....	17
En oplevelsesorienteret tilgang til undersøgelse af rekreativt shelterfriluftsliv.....	18
Motiver for rekreativt (shelter)friluftsliv.....	20
Erfaringer med rekreativt (shelter)friluftsliv.....	21
Præferencer for rammerne omkring rekreativt shelterfriluftsliv.....	23
DEL III: FREMGANGSMÅDE.....	25
Design og case.....	25
Studiepopulation, sampling og datagenerering.....	26
Databearbejdning og statistisk analyse.....	26
Metodiske styrker og svagheder.....	26
DEL IV: RESULTATER.....	29
Hvem er shelterbrugerne?.....	29
Hvad motiverer brugerne til shelterfriluftsliv?.....	34
Hvordan bruges shelterpladserne?.....	37
Hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne?.....	42
Brugernes ideer til udvikling af shelterfriluftsliv.....	56
DEL V: VIDERE FORSKNING.....	59
REFERENCER.....	60
BILAG.....	64
BILAG A: Spørgeskema.....	64
BILAG B: Oversigt over shelterpladser.....	69

Foto: Jesper Balleby ©

OPSUMMERING AF RESULTATER, SAMT ANBEFALINGER

Opsummering af resultater

Hvem er shelterbrugere?

Shelterfriluftsliv er en rekreativ friluftslivsaktivitet, der i stigende grad er blevet en del af mange danskeres fritidsliv. Resultaterne viser at særligt familier er tiltrukket af shelterfriluftsliv. Men også blandt vennegrupper og par er det blevet en populær rekreativ aktivitet. Shelterfriluftsliv praktiseres langt overvejende (68%) af folk med en mellemlang eller lang uddannelsesbaggrund, og tiltrækker ifølge undersøgelsen i lige høj grad mænd og kvinder. Blandt de voksne udgøres den største brugergruppe af de 30-49 årige (37%), mens der blandt børn og unge er flest brugere i alderen 4-12 år, hvilket afspejler, at det overvejende er familier, der benytter shelterpladserne. Samlet set udgør brugere under 18 år 35% af alle shelterbrugere, mens kun 1% af brugerne er 70 år eller derover. Brugernes tidligere erfaringer med shelterfriluftsliv (og friluftsliv i øvrigt) varierer en del. Knap en tredjedel (28%) af brugerne har kun

foretaget én overnatning i shelter indenfor de seneste 12 måneder, mens en fjerdedel (25%) af brugerne har overnattet mindst 5 gange i shelter indenfor det seneste år.

Hvad motiverer brugerne til shelterfriluftsliv?

Shelterfriluftsliv dyrkes ifølge undersøgelsen af en lang række grunde, hvor de vigtigste er at være sammen som gruppe, at opleve naturen og at finde fred og ro. Ligeledes indgår det at komme ud og røre sig, udfordring og nysgerrighed, samt det at opøve færdigheder og bruge sit udstyr også i brugernes begrundelse for at tage på sheltertur. Det at møde nye mennesker spiller en meget begrænset rolle som motiv for shelterbrugerne. Omend brugernes motiver for at dyrke shelterfriluftsliv overordnet set er meget ens, så eksisterer der også forskelle på tværs af brugergrupper og erfaringsniveau.

Hvordan bruges shelterpladserne?

Shelterfriluftsliv består af en række forskellige rekreative aktiviteter, der praktiseres hovedsagligt på og omkring shelterpladsen. De væsentligste aktiviteter er at overnatte, samt at lave mad og bål i det fri, at gå tur og udforske naturen omkring shelterpladsen, og at hænge ud og være sammen i shelteret. Shelterfriluftsliv bør i udgangspunktet betragtes som en selvstændig rekreativ aktivitet, der som oftest dyrkes uafhængigt af andre former for rekreativt friluftsliv. Dog indgår shelterfriluftsliv for nogle brugere som en integreret del af andre former for rekreativt friluftsliv, fx vandring, turcykling og kajakroning. Friluftaktiviteter som simpelt håndværk, jagt og fiskeri, svampejagt, sanking af bær og blomster er generelt ikke særligt udbredte aktiviteter under besøgene på shelterpladserne.

Hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne?

Brugerne foretrækker generelt, at shelterpladser er placeret i rolige og smukke omgivelser, og gerne med umiddelbar adgang til havet. Særligt familiegupper foretrækker shelterpladser med mulighed for udfordrende aktiviteter. For under en fjerdedel af brugerne er det vigtigt, at bilen kan parkeres helt tæt på shelteret, omend privat motoriseret transport er den mest fremherskende transportform. Få brugere tilkendegiver, at det er vigtigt med omgivelser, hvor der er mulighed for at samle bær, svampe, blomster o. lign..

Studiet viser, at størstedelen af brugerne har ingen særlige præferencer for sheltertype og tilkendegiver, at der er fordele ved såvel traditionelle som moderne sheltertype¹. Mens godt en fjerdedel af brugerne foretrækker de moderne sheltertyper, så er det knap en femtedel, der foretrækker den traditionelle sheltertype. Og mens det i høj grad er familier, par og mindst

¹ På de sydfynske shelterpladser findes der overordnet set to typer af sheltere: Dels sheltere af den traditionelle type, der kan beskrives som en lav åben hytte eller et halvtag med tre lukkede sider og én åben side. Dels findes der en række mere moderne sheltere, der adskiller sig både funktionelt og æstetisk fra de traditionelle sheltere. Disse moderne sheltere har døre og vinduer, der kan åbnes og lukkes, samt i nogle tilfælde indbyggede bordbænkesæt og tørrefaciliteter til vådt tøj. Derudover har denne sheltertype et mere moderne udseende, herunder fx lysindfald gennem små runde vinduer og i nogle tilfælde ved at være i flere etager.

erfarne brugere der fortrækker de moderne sheltertyper, så er det i høj grad vennegrupper og de mest erfarne brugere, der foretrækker de traditionelle sheltere. Brugere angiver en lang række fortrin og muligheder ved de forskellige sheltertyper, der angår både funktionelle, oplevelsesmæssige, stemningsmæssige og æstetiske kvaliteter. Brugere der foretrækker *de moderne sheltere* begrundes deres præference med at denne sheltertype – hvor der er døre og vinduer, der kan åbnes og lukkes - yder effektiv og fleksibel beskyttelse sig mod vind, nedbør, kulde og insekter. Ligeledes peger brugerne på, at de moderne shelters giver fleksible muligheder for at være både privat og social med andre brugere på pladsen, og endvidere oplever brugerne, at de moderne shelters giver tryghed i forbindelse med overnatning. Brugere der foretrækker traditionelle sheltere – der har en permanent åbning på forsiden - peger på, at denne sheltertype give mulighed for en mere intens natur- og friluftsoplevelser når man er i shelteret. Ligeledes angiver brugerne at denne simple sheltertype giver en meget autentisk friluftsstemning.

Generelt foretrækker brugerne en shelterplads med siddepladser, bålsted, toiletfaciliteter, skraldespand og adgang til vand og brænde. Særligt for familier og par er toiletfaciliteter i nærheden af shelterpladsen vigtige. Ligeledes er toiletfaciliteter, vand og skraldespand mest vigtigt for de mindst erfarne brugere.

Hovedparten af brugerne angiver, at det er vigtigt, at shelterne kan bookes på forhånd, og særligt vigtig er denne mulighed for familierne og de mindst erfarne brugere. Shelterbrugerne begrundes præferencen for bookingmuligheder med at det giver sikkerhed for en overnatningsplads. For brugere, der alene bruger pladsen til shelterfriluftsliv, betyder det at man ikke kører forgæves, og for brugere på tur handler det om, at man undgår at skulle improvisere alternativ overnatning efter en dag på farten og man slipper for at medbringe et telt. Shelterbrugerne begrundes ligeledes deres præference for forhåndsbooking af shelteret med, at det giver eneret over shelteret og dermed mulighed for at være uforstyrret sammen som gruppe, hvilket er en kerneoplevelse for de fleste shelterbrugere. Omend brugerne er overvejende positive overfor forhåndsbooking, så er der også kritiske røster, der fremhæver uheldige konsekvenser som manglende benyttelse af bookinger (kapacitetsspild), manglende muligheder for afbestilling og begrænsning i mulighederne for at udøve et mere spontant shelterfriluftsliv.

Stort set ingen brugere opfatter det som en barriere at forhåndsbooking af shelteret koster 30 kr. pr. person pr. overnatning, og brugerne anerkender generelt værdien af information og billeder på hjemmesiden.

Foto: Jan Arvidsen

Anbefalinger

Ambitionen i nærværende undersøgelse er – gennem en oplevelsesorienteret forståelse af shelterfriluftsliv – at bidrage til at både nye og eksisterende shelterpladser planlægges, indrettes og formidles, så de tilgodeser brugernes ønsker og behov for rekreative oplevelser. Med henblik på at indfri den ambition leverer rapporten en række anbefalinger, der forhåbentlig kan bidrage til, at endnu flere får glæde af de oplevelser, som shelterfriluftsliv kan medføre.

Som det gøres klart ovenfor, så kan shelterfriluftsliv betragtes som en selvstændig, rekreativ friluftaktivitet, der er styret af en række grundlæggende motiver og som indebærer en række aktiviteter i naturen. I et mere begrænset omfang indgår shelterfriluftsliv som en integreret del af andre former for rekreativt friluftsliv, fx vandring, cykling eller kajakroning. Resultaterne fremviser nogle grundlæggende fællestræk ved shelterfriluftsliv på tværs af brugernes sociale organisering og erfaringsniveau, men samtidig er der også motiver, brugsmønstre og præferencer, der varierer blandt brugerne. Ud fra et planlægningsmæssigt perspektiv, vil det derfor være en fordel at anlægge en systemorienteret tilgang til udviklingen af gode rammer for shelterfriluftsliv – og rekreativt friluftsliv mere generelt. Det vil sige en tilgang, der tager såvel brugernes generelle som specifikke motiver, brugsmønstre og præferencer i betragtning, når rammerne for shelterfriluftsliv planlægges indenfor et større geografisk område. En sådan tilgang giver nemlig mulighed for at understøtte såvel diversitet som sammenfald i motiver, brugsmønstre og præferencer i forbindelse med planlægning og

styringen af rammerne for rekreativt friluftsliv. Den systemorienterede tilgang indebærer, at den enkelte shelterplads betragtes som en del af et større system – eller et samlet tilbud - af shelterpladser, der netop i kraft af deres forskelligheder bidrager til, at mange forskellige brugere kan udvælge sig lige netop den shelterplads, der indfrier deres ønsker og behov. Tilgangen indebærer, at der i højere grad tænkes i at målrette shelterpladserne til bestemte typer af brugere, og her kan resultaterne fra denne undersøgelse bidrage til at vise vej.

På baggrund af denne undersøgelses resultater præsenteres der i det følgende syv anbefalinger til, hvordan der kan skabes gode rammer for shelterfriluftsliv.

7 anbefalinger til udvikling og planlægning af shelterfriluftsliv

Præmissen for anbefalingerne er, at der tages afsæt i nærværende undersøgelse af eksisterende private shelterbrugeres motiver, brugsmønstre og præferencer. De eksisterende brugere repræsenterer en stor diversitet, men der kan selvsagt være hensyn til andre brugergrupper eller andre formål, der gør det nødvendigt at følge andre anbefalinger end nedenstående.

1. Shelterpladser kan med fordel organiseres og formidles som en del af et samlet udbud af shelterpladser og andre rekreative tilbud, hvorved diversitet i oplevelsesmuligheder kan tilgodeses til gavn for mange forskellige typer af brugere. Herunder kan shelterpladser med fordel placeres strategisk i forhold til den eksisterende rekreative infrastruktur i området, fx i tilknytning til vandre-, cykel- eller kajakruter. Det vil i udgangspunktet være attraktivt for de mere erfarne brugere. Hvis familier med børn og de mindst erfarne brugere skal tilgodeses, så bør shelterpladserne placeres tæt på hinanden og gerne i tilknytning til offentlig transport, så såvel kortere dagsmarcher som kortere ture er mulige.
2. Shelterpladser kan med fordel placeres i rolige og smukke omgivelser og gerne i nærheden af havet, da dette foretrækkes af mange brugere. Derudover kan shelterpladser med fordel placeres i omgivelser, der rummer mulighed for udfordrende aktiviteter og leg i naturen, da dette i særlig grad tiltaler familier med børn.
3. Shelterpladser kan med fordel placeres, så der er let adgang fra parkeringsmuligheder, da bilkørsel er den meste udbredte transportform - særligt for familier med børn og for de mindst erfarne brugere. Shelterpladser, der er placeret mere utilgængeligt for motoriseret færdsel, vil være attraktive for de mere erfarne shelterbrugere.
4. Mange shelterpladser kan med fordel indrettes med kun et shelter, da private shelterbrugere generelt ikke er motiverede for samvær med andre brugere. En shelterplads kan rumme flere sheltere, og her kan behovet for privathed imødekommes ved at placere de enkelte sheltere, så de fungerer som adskilte og mere private enheder.
5. Der kan med fordel være såvel moderne som traditionelle sheltere indenfor et givet system af rekreative shelterpladser, da de forskellige typer af sheltere tilgodeser forskellige oplevelser, gruppestørrelser, erfaringsniveauer og muligheder for at skærme sig mod vej og vind. Den moderne sheltertype foretrækkes af familier med børn og mindre erfarne brugere, mens den traditionelle sheltertype foretrækkes af vennegrupper og mere erfarne borgere.

6. På shelterpladserne kan der med fordel være adgang til toilet, drikkevand, skraldespand og siddepladser samt bålplads og tilgængeligt brænde. Dette er særligt vigtigt for familier og mindre erfarne brugere. Mere primitive shelterpladser vil dog også have sin berettigelse, idet de tiltaler mere erfarne shelterbrugere.
7. Shelterpladsernes forskellige oplevelsesmuligheder, sheltertyper, faciliteter og beliggenheder kan med fordel formidles online, så man som bruger let kan overskue de rekreative muligheder. Ligeledes kan pladser, der er særligt egnede til udvalgte brugergrupper - fx familier eller nye shelterbrugere – formidles målrettet. Mulighed for forhåndbooking er attraktivt for mange shelterbrugere, men et mindre antal sheltere kan med fordel friholdes fra bookingordningen således at de kan bruges mere spontant.

Med disse syv anbefalinger er det håbet, at undersøgelsen kan bidrage til at styrke vidensgrundlaget for den praktiske planlægning af shelterfriluftsliv, så der kan tilbydes attraktive rammer til gavn og glæde for alle, der uanset følgeskab og tidligere erfaring med friluftsliv måtte have lyst at få gode oplevelser i det fri.

DEL I: BAGGRUND, FORMÅL OG FORSKNINGS- SPØRGSMÅL

Overnatning i shelter er i stigende grad blevet populært i Danmark. Tal fra Naturstyrelsen (2018) peger på, at 2018 var et rekordår for overnatninger i det fri i det hele taget. Og tal fra den Sydfynske shelter-bookingportal – Bookenshelter.dk – vidner om, at de generelle tendenser til at flere overnatter i det fri i høj grad også gælder overnatninger i shelter. Meget tyder således på, at flere og flere benytter sig af mulighederne for turfriluftsliv med primitiv overnatning på de mange shelterpladser rundt om i landet.

Den tilsyneladende vækst i shelterfriluftslivet sker samtidig med, at en række forhold omkring antal, brug, design, tilgængelighed, organisering og formidlingen af shelterpladserne forandres. Over hele landet bliver der løbende etableret nye shelterpladser, hvilket kommer det stigende antal brugere til gavn. Ligeledes har en række nye sheltertyper, hvor der bl.a. eksperimenteres med design og indretning set dagens lys. Shelterpladser – både nye og gamle – indgår desuden i stigende grad også i en rekreativ infrastruktur i samspil med eksempelvis stiforløb og flerfunktionelle støttefaciliteter. Organiseringen af de mange shelterpladser i Danmark er meget forskelligartet, og både statslige, kommunale, private og markeds-mæssige interessenter spiller i varierende grad en rolle på forskellige shelterpladser. I forhold til formidlingen bliver shelterfriluftslivet i stigende grad tilgængeligt via hjemmesider og apps, der leverer nyttig information om de mange shelterpladseres placering og faciliteter. Ligeledes muliggør digitale tjenester et overblik over hvilke shelterpladser, der kan bookes.

Trods de positive udviklingstendenser er den systematiske viden om shelterfriluftsliv meget begrænset, hvilket udfordrer betingelserne for planlægning og styring på området. Siden midten af 1970'erne er der gennemført en række større undersøgelser af danskernes friluftsliv. De forskellige undersøgelser belyser blandt andet variationen i danskernes brug af naturen, anvendelse af friluftsfaciliteter, aktiviteter, besøgsvarighed samt holdninger og ønsker til såvel friluftsfaciliteter som naturen mere generelt (fx Jensen 1998, 2003; Jensen & Koch 1997; Kaae & Madsen 2003; Koch 1978, 1980, 1984; Koch & Jensen, 1988; Tvedt & Jensen 1999; Friluftsrådet 2013, 2014, 2017; Ejbye-Ernst et al. 2014; DIF 2019). Brug af shelterpladser er dog ikke tidligere blevet undersøgt videnskabeligt som selvstændigt fænomen, men indgår perifert i nogle af de ovennævnte undersøgelser. I to nyere studenteropgaver – henholdsvis en masteropgave af Overby (2018) og et speciale af Kristensen (2019) – undersøges shelterfriluftsliv dog i en dansk kontekst. Sidstnævnte speciale er udført som et delstudie af forskningsprojektet som afrapporteres i denne rapport, og resultater fra specialet er integreret i rapporten.

Således er den tilgængelige viden om shelterfriluftsliv – herunder fx om brugernes motiver for at dyrke shelterfriluftsliv, om samspillet mellem forskellige udøvere af rekreativt friluftsliv og om brugernes oplevelser af nye sheltertyper og bookingmuligheder – yderst sparsom. Det betyder, at mulighederne for – velinformeret og effektivt – at understøtte udviklingen af shelterfriluftsliv ikke i et tilstrækkeligt omfang er til stede. Der er derfor risiko for, at man ikke får aktiveret det potentiale, som shelterfriluftslivet rummer i forhold til at gavne danskernes rekreative friluftsliv. For at råde bod på dette søger nærværende forskningspro-

jekt *Udvikling af shelterfriluftsliv i Danmark - Brug, formidling og organisering* at styrke vidensgrundlaget på området gennem en række studier af shelterfriluftsliv i Danmark.

Denne rapport er første del af afrapporteringen fra forskningsprojektet. I rapporten præsenteres resultater fra en spørgeskemaundersøgelse gennemført i 2018 blandt de shelterbrugere, der har booket et shelter via www.bookenshelter.dk i sommerhalvåret 2018. Bookenshelter.dk er en online portal, der formidler informationer om og bookingmuligheder af omkring 100 sheltere, der er fordelt på knap 50 – primært Sydfynske – shelterpladser² (Se bilag B).

Virkningsfuld og effektiv planlægning og styring af rekreative friluftsområder fordrer indsigt i hvad brugerne laver, hvorfor brugerne gør som de gør og hvilken rolle rammerne – herunder de landskabelige, de facilitetsmæssige, de formidlingsmæssige og de sociale rammer – spiller for brugernes oplevelser (Moore & Driver 2005; Manning 2011). Rapporten, der teoretisk knytter an til en oplevelsesorienteret tilgang (Manning 2011), søger derfor overordnet at besvare fire grundlæggende forskningsspørgsmål:

- Hvem er shelterbrugere?
- Hvad motiverer brugerne til shelterfriluftsliv?
- Hvordan bruges shelterpladserne?
- Hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne?

Samlet vil svarene på disse spørgsmål give nye muligheder for at aktører, der ønsker at understøtte udviklingen af shelterfriluftsliv, kan optimere denne indsats yderligere.

² Nogle enkelte af de sheltere, der formidles via bookenshelter.dk kan ikke bookes direkte via hjemmesiden. Derudover formidler hjemmesiden også sheltere, der ikke kan bookes, men som derimod kan benyttes gratis af enhver, der kommer forbi.

Foto: Jan Arvidsen

DEL II: TEORETISKE PERSPEKTIVER OG BEGREBER

I denne del af rapporten gøres der rede for en række begreber og teoretiske perspektiver, der har været styrende for nærværende undersøgelse af shelterfriluftsliv. Ligeledes peges der på relevant litteratur, der kan bidrage til forståelsen af shelterfriluftsliv som fænomen.

Sheltere og shelterpladser

Et shelter er et primitivt ly, hvor vandrere, kajakroere, cyklister og andre der bevæger sig i naturen kan overnatte eller tage ophold. En shelterplads er et område, der ligger i tilknytning til et eller flere sheltere, og som typisk har forskellige faciliteter tilknyttet i form af eksempelvis bålplads, sanitære faciliteter og forskellige former for siddemuligheder. Shelteret, der i sin oprindelige form kan beskrives som en lav åben hytte eller et halvtag med tre lukkede sider og én åben side, findes mange steder i Danmark, Finland, Norge og Sverige, hvor de kaldes henholdsvis *shelter*, *lavvu*, *gapahuk* og *vindskydd* eller *skärmskydd* (Holberg 2014).

Der findes også shelterlignende overnatnings- og opholdsfaciliteter andre steder i verden, fx langs stisystemet *The Appalachian Trail* på den amerikanske østkyst, hvor de benævnes *trail shelters*. I en nordisk kontekst hævdes shelteret at komme fra Sverige, hvor bønderne tidligere anvendte *vindskydd* eller *skärmskydd* som primitive overnatningsfaciliteter i forbindelse med høsten for at spare turen frem og tilbage til gården (Holberg 2014). I dag er sheltere efterhånden blevet en udbredt friluftsfacilitet i Danmark, der ikke blot findes i de statsejede skove og på offentlige arealer (www.udinaturen.dk), men også på flere private områder (Bookenshelter.dk, Shelter-oversigt.dk, Shelter app). I de senere år er der blevet etableret en række mere moderne sheltere, med fx døre og vinduer, der kan åbnes og lukkes efter behov – fx på Sydfyn og på Bornholm - ligesom det er blevet muligt både at booke og indhente information omkring en del af shelterpladserne online. Shelterpladserne blev oprindeligt anlagt for at understøtte turfriluftslivet, der typisk inkluderer vandre-, cykel-, kano- og kajakture, hvorfor flere shelterpladser er placeret i forbindelse med mærkede vandre- og cykelstier eller i umiddelbar nærhed af kysten (Ejbye-Ernst et al, 2014). Mange shelterpladser kan dog også nås i bil. Dette betyder, at shelterpladserne ikke blot giver mulighed for at udleve det enkle liv i naturen ved brug af et minimum af udstyr, men også for at transportere en stor del af komforten fra hverdagslivet med på sheltertur og dermed udleve et mere komfortabelt liv i naturen. Dette betyder samtidig, at shelterfriluftsliv kan udøves uden brug af specialiseret friluftsudstyr, og da det derudover hverken forudsætter særlige færdigheder eller noget særligt kendskab til reglerne for overnatning i den danske natur, er shelterfriluftsliv en rekreativ friluftaktivitet, der henvender sig bredt til befolkningen.

Foto: Jan Arvidsen

Formidling, organisering og styring af shelterpladser i Danmark

Der findes shelterpladser i hele Danmark, som der kan hentes informationer om på en række forskellige digitale og analoge platforme. Der findes dog ikke et samlet overblik over alle shelterpladser, men man kan danne sig et overblik over mange af de danske sheltere via eksempelvis Udinaturen.dk, Shelter app, eller bogen 'Overnatning i det fri'³. Derudover findes der en række andre hjemmesider og lignende ressourcer med forskellige former for oversigter, der giver informationer om shelterpladser i afgrænsede dele af landet.

De mange danske shelterpladser er organiseret, styret og drevet på meget forskellige måder. Således er der etableret offentligt tilgængelige shelterpladser i privat, erhvervsmæssigt, kommunalt, statsligt, samt institutions- og skoleregi. Konkret organiserer og formidler www.bookenshelter.dk eksempelvis shelterpladser, der er drevet af private borgere, campingpladser, skoler, spejdergrupper, naturskoler, borgerforeninger, kommuner og Naturstyrelsen. Efterhånden kan mange offentligt tilgængelige shelterpladser bookes på forhånd mod betaling, men der findes dog fortsat en lang række shelterpladser, der alene kan benyttes frit og uden forudgående reservation.

Shelterfriluftsliv som rekreativt friluftsliv i fritiden

Shelterfriluftsliv kan foregå i flere forskellige kontekster og været styret af forskellige formål. Fx kan shelterfriluftsliv indgå som en pædagogisk aktivitet i forskellige skole- eller institutionskontekster, ligesom det kan være en del af et organiseret fritidstilbud som fx spejdere eller andre foreninger. Ligeledes kan shelterfriluftsliv fungere som en fritidsaktivitet for fx familier eller venner. Omend der formentlig vil være en række fællestræk ved shelterfriluftsliv som det praktiseres på tværs af de forskellige kontekster, så må det også antages at det bagvedliggende formål har afgørende indflydelse på brugernes oplevelser og aktiviteter. Fx vil en sheltertur i en skolekontekst være styret af et pædagogisk formål, der sandsynligvis vil påvirke såvel aktiviteter og samværsformer.

I denne rapport fokuseres der på shelterfriluftsliv som en selvorganiseret, privat aktivitet, der foregår i fritiden. Undersøgelsen forholder sig altså ikke til hverken skole- og institutionsbrug eller organiseret fritids- og erhvervsbrug af shelterpladser. Denne afgrænsning gør det muligt at stille skarpt på, hvad der er det særlige ved rekreativt shelterfriluftsliv i privat regi.

For at forstå denne afgrænsning er det dog centralt at afklare, hvordan begrebet fritid skal forstås. Vi følger her opfattelsen af, at fritid ikke lader sig entydigt definere, men kan begribes ud fra fx den tid, de aktiviteter, de sindstilstande eller de former for væren, der er karakteristiske for dette fænomen (Moore & Driver 2005). Fritid karakterises altså i denne sammenhæng ved 1) at det foregår i brugernes frie tid, og således ikke som en del af et arbejde eller et hverv, 2) at deltagelse foregår frivilligt, 3) at det omfatter aktiviteter, som deltagerne finder meningsfulde og værdifulde i sig selv, og 4) at det bibringer brugerne betydningsfulde oplevelser og udbytter.

3 Seneste version af bogen udkom i 2016

Shelterfriluftsliv forstås i denne undersøgelse som en form for rekreativt friluftsliv i fritiden. Og forståelsen af rekreativt friluftsliv knytter an til den definition af *outdoor recreation*, der anvendes af Moore & Driver (2005). Her forstås *outdoor recreation*, som 'recreation experiences that result from recreation activities that occur in and depend on the natural environment' (Moore & Driver 2005:11). Forståelsen af rekreativt friluftsliv omfatter således både de konkrete aktiviteter, de omgivelser aktiviteterne finder sted i og er afhængige af, og de oplevelser der følger af at tage del i aktiviteterne og være en del af omgivelserne. Et tilsvarende bredt forståelsesperspektiv anlægges på shelterfriluftsliv, hvilket får betydning for, hvordan dette fænomen undersøges i studiet. Konkret undersøges shelterfriluftsliv derfor både ud fra et oplevelsesperspektiv, et aktivitetsperspektiv, samt omgivelser- eller rammemæssigt perspektiv som der redegøres i det følgende. De konkrete oplevelser, brugsmønstre og præferencer i forbindelse med rekreativt friluftsliv hænger bl.a. sammen med brugernes erfaringsbaggrund og den sociale kontekst for friluftslivet (Manning 2011; Moore & Driver 2005), hvorfor disse indgår som centrale variable i undersøgelsen.

En oplevelsesorienteret tilgang til undersøgelse af rekreativt shelterfriluftsliv

Oplevelser er en central nøgle til at forstå rekreativt friluftsliv fra et brugerperspektiv (Moore & Driver 2005; Raadik et al. 2010; Manning 2011). Således er en bærende forestilling i rekreativt friluftsliv, at folk giver sig i kast med særlige rekreative friluftsanskuelser for at opnå særlige psykiske og fysiske oplevelser (Manfredo et al. 1996; Moore & Driver 2011; Manning 2011). Rekreative oplevelser benævnes ofte motiver, tilsigtet udbytte, oplevelsespræferencer eller rekreative oplevelsespræferencer⁴, idet oplevelserne ifølge denne tankegang fungerer som den drivende kraft i brugernes rekreative friluftsliv (Moore & Driver 2011).

Siden 1970'erne har den oplevelsesorienterede tilgang (*The experiential approach*) – og herunder *Recreation Experience Preferences* (REP) målene (Manfredo et al. 1996; Manning 2011) været den fremherskende måde at undersøge rekreative friluftsoplevelser på. Afsættet for udviklingen af den teoretiske tilgang var en stigende opmærksomhed på de empiriske begrænsninger der fulgte med den - på det tidspunkt dominerende – aktivitetsorienterede tilgang (Manfredo et al. 1996; Manning 2011). Ifølge den aktivitetsorienterede tilgang er udbyttet af rekreative aktiviteter ækvivalente med den rekreative aktivitet. Den oplevelsesorienterede tilgang hævder – i modsætning hertil – at rekreative aktiviteter medfører et udbytte og oplevelser, der rækker ud over selve aktiviteten (Driver & Tocher 1970; Driver & Brown 1975). Denne tankegang medfører, at det forventede udbytte og de forventede oplevelser er drivkræfter, der motiverer individer til at give sig i kast med forskellige rekreative aktiviteter.

Grundlæggende trækker den oplevelsesorienterede tilgang på *forventningsteori* (Lawler 1973; Vroom 1964), og det er på den baggrund, at forskellige REP-mål er blevet udviklet. Rekreative oplevelser defineres i den oplevelsesorienterede tilgang som en samling af psykologiske og oplevelsesmæssige gevinster, der forventes at kunne opnås gennem deltagelse

4 Oversat frit efter Moore & Driver 2011: 'motives', 'desired outcomes', 'experience preferences' og 'recreation experience preferences'.

i en given rekreativ aktivitet (Driver & Brown 1975; Driver & Knopf 1976). Ligeledes hævder denne tilgang, at særlige rekreative rammer kan øge sandsynligheden for, at de ønskede gevinster og oplevelser bliver indfriet. Det er på det grundlag, at det rekreative mulighedspektrum (Recreation Opportunity Spectrum) blev udviklet (Manfredo et al. 1996). Kernen i denne tilgang til planlægning og styring af rammer for rekreativt friluftsliv er, at det er afgørende at forstå, hvorfor brugerne gør som de gør, og hvad de ønsker at få ud af deres rekreative friluftsliv (Moore & Driver 2005; Manning 2011).

Shelterfriluftsliv forstås i denne undersøgelse gennem en oplevelsesorienteret tilgang, hvor det antages, at brugerne deltager i rekreativt friluftsliv med henblik på særlige rekreative oplevelser og udbytter (Moore & Driver 2005; Manning 2011). Den oplevelsesorienterede tilgang til planlægning og styring af rekreativt friluftsliv indebærer, at en række dimensioner ved rekreativt friluftsliv må tages i betragtning: 1) brugernes motiver for at tage af sted, 2) friluftslivsaktiviteten i sig selv, 3) rammerne hvori friluftslivsaktiviteten og oplevelserne finder sted, og 4) den sociale ramme for aktiviteterne (Moore & Driver 2011; Manning 2011). En afgørende pointe er, at ingen af de ovenstående dimensioner alene udgør et tilstrækkelig grundlag for at forstå brugernes rekreative shelterfriluftsliv, hvilket er begrundelsen for denne rapports flerdimensionelle tilgang til undersøgelse af shelterfriluftsliv.

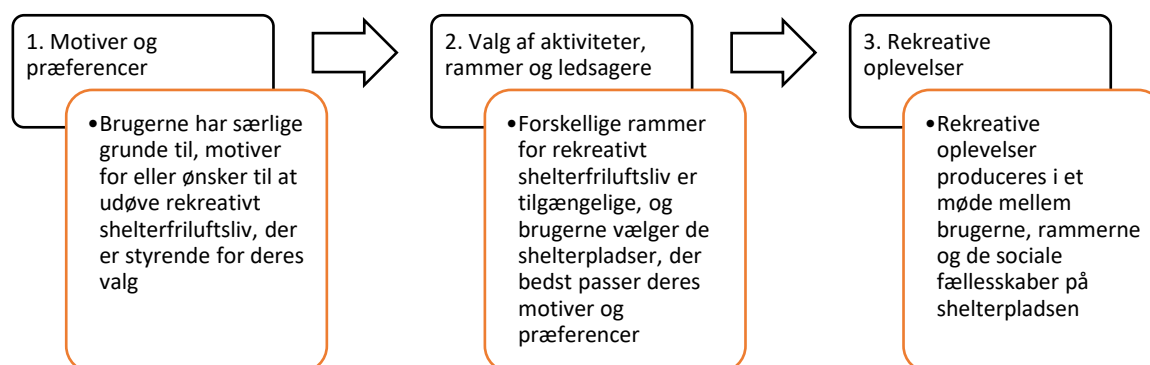

Fig. 1: Skematisk fremstilling af tankegangen i den oplevelsesmæssige tilgang til rekreative friluftsliv. Tilpasset efter Moore & Driver 2011.

Skematisk kan tankegangen i den oplevelsesorienterede tilgang fremstilles som vist i figur 1. Tankegangen bag figur 1 er, at brugerne for det første har særlige motiver og præferencer, der er styrende for deres valg af shelterfriluftsliv, herunder deres valg af aktiviteter, rammer og fællesskaber. Brugernes træffer for det andet deres valg omkring rekreativt friluftsliv ud fra de rekreative friluftslivsmuligheder – dvs. de rammer, aktiviteter og sociale fællesskaber - der er tilgængelige for dem. Rekreative friluftslivsmuligheder defineres som *tilgængeligheden af et reelt valg til at deltage i en foretrukket aktivitet i nogle foretrukne rammer med henblik på at virkeliggøre et ønsket oplevelsesmæssigt udbytte* (Oversat frit efter Moore & Driver 2011:16). De konkrete valg giver for det tredje anledning til indfrielsen af en række rekreative oplevel-

ser, der produceres i et møde mellem brugere, aktiviteter, rammer og sociale fællesskaber. Rekreative friluftslivsoplevelser produceres således af brugerne – ikke af planlæggere og forvaltere. Planlæggere og forvaltere sørger alene for nogle rammer for rekreative friluftsliv, der gør brugernes friluftsliv og de oplevelser, der knytter sig hertil mulige (Moore & Driver 2011). Rammerne for rekreativt friluftsliv – herunder landskab og faciliteter - spiller dog en afgørende rolle for udøvelse af rekreativt friluftsliv. Set fra et planlægnings- og styringsperspektiv, så er brugernes interaktioner med, aktiviteter i, oplevelser af, og præferencer for rammerne særligt vigtige at forstå, fordi det udgør det forståelsesmæssige grundlag for at skabe gode rammer.

Motiver for rekreativt (shelter)friluftsliv

Litteraturen viser at udøvere af rekreativt friluftsliv gennemgående motiveres af at opleve og nyde naturen, samt af at finde fred og ro, men at de derudover også søger andre oplevelser knyttet til specifikke grene af friluftslivet (Cole & Williams et al., 2012; Manning 2011). Hvad angår motiver specifikt knyttet til shelterfriluftsliv har Overby (2018) identificeret de hyppigst angivne motiver blandt shelterbrugere, der i sommermånederne benytter Naturstyrelsens shelterpladser i Nordjylland. I Overbys (2018) undersøgelse er en række kvalitative interviews blevet kvantificeret ved hjælp af REP-skalaen. Resultaterne viser, at shelterbrugernes primære motiver for at tage på sheltertur er at opleve og nyde naturen og at komme væk fra hverdagens krav og rutiner. Derefter følger motiver knyttet til det at være sammen med familie og venner, at finde fred og ro, at føles sig fri, at opleve noget nyt og at udvikle sig personligt (Overby, 2018). Disse fund resonerer med det billede Friluftsrådets undersøgelse (2017) tegner af danskernes motiver for friluftsliv generelt. Af Friluftsrådets undersøgelse (2017) fremgår det, at de motiver, der anses som vigtige eller meget vigtige for at opholde sig i naturen er afslapning og naturoplevelse, efterfulgt af fysisk aktivitet og socialt samvær.

I den internationale litteratur har specifikke motiver for shelterfriluftsliv ikke i sig selv været genstand for udforskning. Til gengæld har en række primært kvalitative studier haft fokus på at afdække hvorfor folk tager på overnatningstur i det fri⁵ (Brooker & Joppe, 2014). Her har fokus typisk været på at afdække de kvaliteter eller fordele brugerne oplever ved lejr- og campinglivet. Samlet set viser disse studier, at uanset om de adspurgte overnatter i telt, autocamper, campingvogn eller hytte, så er udøverne grundlæggende motiverede af at komme væk fra hverdagen, væk fra krav og pligter og væk fra det urbane liv (Brooker & Joppe, 2013; Bultena & Taves, 1960; Hardy & Gretzel, 2011; Hassell et al., 2015). I den forbindelse danner den rekreative overnatningsplads⁶ – uanset hvor primitiv eller luksuspræget den måtte være – for en stund ramme for et alternativt hjem, hvor man kan hænge ud, sove, spise og være sammen med familie og venner eller måske være helt sig selv (Brooker & Joppe, 2013). Det at opholde sig i rammer, der opfattes som mere primitive eller begrænsede i

5 I studiet anvendes begrebet 'camping' i en bred betydning der referer her både til overnatning i telt, autocamper, campingvogn og hytte.

6 Overnatningsplads refererer her både til private kommercielle campingpladser, samt til offentlige og frit tilgængelige lejrpladser.

forhold til de hjemlige rammer medvirker til at give udøverne en oplevelse af at leve et mere enkelt liv, af at komme tættere på naturen, på hinanden og på sig selv, hvilket netop betragtes som lejr- og campinglivets primære kvaliteter (Garst & Williams et al., 2010; Hassell et al., 2015; Kearns et al., 2017). I et studie blandt besøgende i to store skovområder i USA, viser resultaterne ligeledes, at de vigtigste motiver for at besøge skovene er, at komme tæt på naturen, at komme væk fra menneskemængder, at føle sig på afstand af det moderne liv og at føle sig fri (Cole & Hall, 2008). Frihed fylder også meget blandt dem, der overnatter i autocampers ved den New Zealandske kyst (Kearns et al., 2017). Frihed forstået både som frihed fra arbejde og pligter og frihed til at rejse hvorhen man vil, når man vil. Hvorvidt friheden også handler om at være fri for andre mennesker, er dog ikke helt så entydigt. Resultaterne fra Kearns et al. (2017) kvalitative studie viser, at det er et udtalt ønske blandt de adspurgte at undgå turistfælderne, men samtidig fortæller en tredjedel af dem, at de anser det at møde nye mennesker som en væsentlig kvalitet ved campinglivet. Blandt shelterbrugere tegner resultaterne fra Overbys (2018) studie i den forbindelse et andet billede. Her viser resultaterne, at de adspurgte shelterbrugere generelt er enige om, at det at møde nye mennesker er mindre vigtigt, når de tager på sheltertur.

Uanset at den internationale litteratur har udforsket motiver, oplevede fordele eller kvaliteter ved lejr- og campingliv i andre kontekster, så understøtter resultaterne fra disse studier dog langt hen af vejen, de resultater fra Overbys (2018) studie, der vedrører motiver for shelterfriluftsliv i Danmark.

Erfaringer med rekreativt (shelter)friluftsliv

Indenfor forskningen i rekreativt friluftsliv har der været tradition for at betragte erfaring med friluftsliv som en central variabel, når variationer i udøvernes motiver, præferencer og adfærd skal forklares (Manning, 2011). Helt grundlæggende er tankegangen, at deltagelse i en bestemt friluftaktivitet over tid medfører, at udøveren opnår et større indblik i aktiviteten, og at dette vil afspejles i ændrede holdninger, præferencer og adfærd i forbindelse med den pågældende aktivitet (Manning, 2011; Watson & Niccolucci, 1992).

Der er dog stor variation i de erfaringsmål, der anvendes i forskellige studier. Nogle studier har udelukkende betragtet erfaring ud fra en adfærdsmæssig tilgang (McFarlane et al., 1998; O'Connell, 2010) eller en kognitiv tilgang (Ewert, 1985, 1993), mens andre studier kombinerer de to (Ewert et al., 2013). Derudover har en lang række af studier med afsæt i teorien om *recreation specialization* anvendt erfaringsmål, der bygger på information omkring samtlige erfaringsdimensioner (Galloway, 2010; Lee et al., 2007; McFarlane, 2004; McIntyre & Pigram, 1992). *Recreation specialization* blev i udgangspunktet beskrevet af Bryan som *'A continuum of behavior from the general to the particular, reflected by equipment and skill used in the sport and activity setting preferences'* (1977:175). I et studie af lystfiskere så Bryan (1977), at der med et øget specialiseringsniveau blandt lystfiskerne fulgte en ændring i opfattelsen af omgivelserne - fra en forbrugssynsvinkel til en bevaringsvinkel - og en tilbøjelighed til i højere grad at foretrække naturlige og mere uberørte omgivelser. De mere specialiserede lystfiskere havde desuden et mere nuanceret indblik i aktiviteten og kunne dermed bedre

beskrive fordele og ulemper ved de givne rammer og mere nuanceret og reflekteret forklare ønskede oplevelser sammenlignet med mindre specialiserede lystfiskere. Derudover ændrede lystfiskerne præferencer i forbindelse med udstyr og teknik, ligesom fiskeriet blev opfattet som en vigtigere del af lystfiskernes liv i takt med at specialiseringsgraden steg (Bryan, 1977). Med tiden er Bryans (1977) teori blevet understøttet af en lang række studier af forskellige friluftaktiviteter, der i tråd med konceptet tager højde for både den adfærdsmæssige, den kognitive og den affektive dimension af erfaringsbegrebet (Lee et al., 2007; Lepp & Herpy, 2015; McFarlane, 2004; Watson & Niccolucci, 1992).

I hvilken grad de forskellige erfaringsdimensioner udforskes, vil dog altid være et spørgsmål om, hvad der er meningsfuldt i den givne kontekst, og hvad der rent metodisk er hensigtsmæssigt. Med den sparsomme tidligere forskning i shelterfriluftsliv in mente, så må denne spørgeskemaundersøgelse betragtes som et indledende studie, der har til hensigt at udforske generelle mønstre i shelterfriluftslivet, og det har derfor været centralt at balancere imellem dels at favne samtlige dimensioner af shelterfriluftslivet, og dels at begrænse antallet af spørgsmål i spørgeskemaet for at forhindre frafald. I undersøgelsen betragtes erfaring dermed udelukkende ud fra et adfærdsmæssigt perspektiv. Dette er valgt, da brugernes handlinger betragtes som en helt grundlæggende forudsætning for den kognitive og affektive bearbejdning, der er erfaringsdannelsens grundlag.

Betydningen af tidligere erfaringer for brugernes motiver, aktiviteter og præferencer i forbindelse med shelterfriluftsliv bevirker, at modellen ovenfor (figur 1) kan udvides, så den rummer brugernes generelle og specifikke erfaringer med friluftsliv (se figur 2).

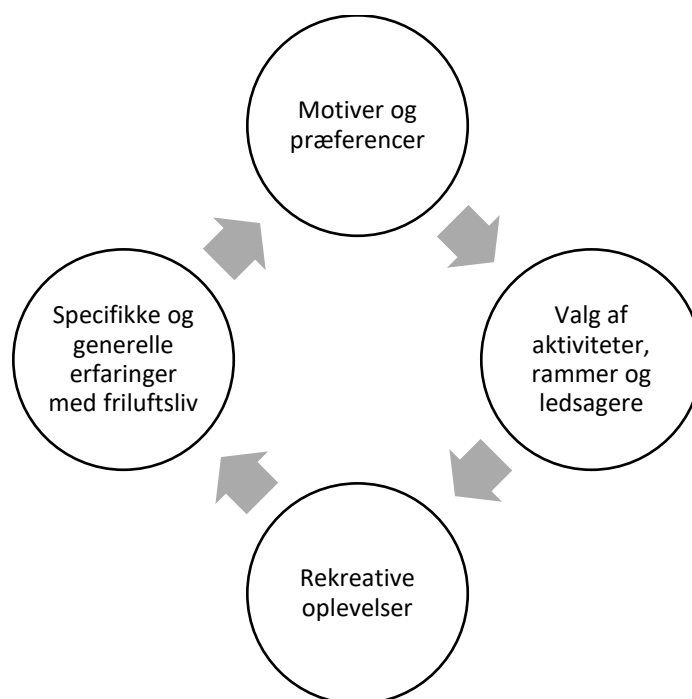

Fig. 2: Skematisk fremstilling af en oplevelsesmæssig/adfærdsmæssig tilgang til rekreativt friluftsliv, der tager højde for tidligere erfaringer. Tilpasset efter Moore & Driver 2005

Præferencer for rammerne omkring rekreativt shelterfriluftsliv

Rammer for shelterfriluftsliv defineres i undersøgelsen som de materielle og immaterielle forhold omkring shelterfriluftsliv med betydning for brugernes oplevelser og aktiviteter, der er under (hel eller delvis) indflydelse af shelterpladsernes ejer og/eller drifts- og udviklingsansvarlige. Præferencer forstås i undersøgelsen som brugernes tilbøjelighed til at foretrække nogle rammer frem for andre. I den forstand antages brugernes præferencer for rammerne omkring shelterfriluftsliv - i samspil med motiverne – at udgøre grundlaget for brugernes handlinger og valg i forbindelse med shelterfriluftsliv. Men hvor motiverne betragtes som de bevæggrunde shelterbrugerne har for at tage på sheltertur, så forstås præferencer som det, der ligger til grund for brugernes specifikke valg af sheltertype og –beliggenhed.

Præferencer i forbindelse rammerne for forskellige rekreative friluftaktiviteter er typisk blevet udforsket kvantitativt (Manning, 2011). Ud fra et brugerperspektiv har tidligere studier både afdækket præferencer i forhold til faciliteter, omgivelser, adgangsforhold, tilstedeværelsen af andre mennesker, samt regler for adgang, tilgængelig information og brugerbetaling (Manning, 2011). De mangfoldige perspektiver på rammer kan samles under tre overordnede typer af rammer: 1) Omgivelsesmæssige rammer (Environmental settings), 2) Sociale rammer (Social settings), og 3) Styringsmæssige rammer (Managerial settings) (Manning 2011). Forståelsen af rammer for shelterfriluftsliv følger overordnet denne opdeling, og skal – jf. den oplevelsesorienterede tilgang - forstås i relation til brugernes motiver for shelterfriluftsliv og aktiviteter i forbindelse med rekreativt shelterfriluftsliv.

Hvad angår shelterbrugernes præferencer i forhold til faciliteterne viser Overbys (2018) undersøgelse, at langt de fleste af de adspurgte brugere - i nævnte rækkefølge - foretrak, at der var adgang til drikkevand, toilet og frit brænde, mens affaldsspand, borde-bænkesæt, overdækket areal og grillrist kun var vigtige for en mindre gruppe af brugerne. Med hensyn til præferencer i forhold til shelterpladsens beliggenhed viste Overbys (2018) studie, at shelterbrugerne primært valgte shelterplads ud fra, om den lå i en rimelig nærhed til hjemmet eller den valgte rute, og ud fra om den lå naturskønt eller blev oplevet som hyggelig. Faciliteternes omfang og indretning så i den forbindelse kun ud til at spille en mindre rolle (Overby, 2018).

Mere bredt er den danske befolknings præferencer i forbindelse med brugen af naturlige omgivelser og friluftsfaciliteter især undersøgt i konteksten af park og skov. Resultaterne herfra viser, at der er stor variation i hvilke og hvor mange faciliteter, der opfattes som ønskværdige og nødvendige (Andkjær & Arvidsen, 2015; Gentin & Jensen, 2007; Jensen & Koch, 1997; Oustrup, 2007). En variation, der kan skyldes det forhold, at kontekst og aktivitet ser ud til at have betydning for, hvilke præferencer friluftsudøvere har i forhold til rammerne (Arvidsen & Dalgaard Pedersen et al., 2012; De Valck & Landuyt et al., 2017). Internationalt er præferencer i forbindelse med rammerne bl.a. udforsket i forbindelse med friluftaktiviteter som kano-/kajakpadling (Lee et al., 2007; Lepp & Herpy, 2015; Virden & Walker, 1999), vandring (Virden & Knopf, 1989) og camping (McIntyre & Pigram, 1992; Oh et al., 2007). Der er her tale om kvantitative studier, der samlet set viser, at nogle præferencer er fælles for udøvere af en specifik friluftaktivitet, mens andre er mere forskelligartede.

En række tidligere studier tydeliggør, at forskellige former for rekreativt friluftsliv fordrer forskellige omgivelser og faciliteter, og at friluftsudøvere har nogle ganske specifikke præ-

ferencer i forhold til rammerne, alt efter hvilke aktiviteter de udøver (Manning 2011). Dette understreger nødvendigheden af, at brugernes præferencer for rammerne omkring rekreativt friluftsliv må udforskes inden for den specifikke kontekst, hvis viden om disse forhold skal kunne anvendes i den praktiske udvikling og planlægning.

DEL III: FREMGANGSMÅDE

I denne del præsenteres fremgangsmåden i undersøgelsen, herunder 1) design og case, 2) studiepopulation, sampling og datagenering, 3) databearbejdning og statistisk analyse, samt 4) undersøgelsen metodiske styrker og svagheder.

Design og case

Denne spørgeskemaundersøgelse er udformet som en tværsnitsundersøgelse foretaget blandt personer, der har booket et shelter via bookingportalen www.bookenshelter.dk i sommerhalvåret 2018. Portalen, der formidler informationer om og bookingmuligheder af sheltere primært på Sydfyn, er valgt som case til spørgeskemaundersøgelsen af særligt to grunde. Dels administreres shelterpladserne i dette område via et bookingsystem, der gør det muligt, at indhente data omkring et stort antal brugere, og dels findes der på Sydfyn et bredt udvalg af shelterpladser, der varierer mht. sheltertype, pladsstørrelse, overnatningskapacitet, beliggenhed, tilgængelighed, faciliteter og organisering. Mere specifikt administrerer bookenshelter.dk (pr. oktober 2018) i alt 52 shelterpladser med sammenlagt 98 sheltere, der alle, med undtagelse af nogle få, kan bookes og benyttes mod betaling (se bilag B). Lidt over halvdelen af disse sheltere kan karakteriseres som traditionelle sheltere, mens de resterende er en ny type shelter, der har et mere moderne look, og som alle har døre og vinduer, der kan åbnes og lukkes efter behov.

Foto: Jesper Balleby ©

Studiepopulation, sampling og datagenerering

Studiepopulationen er de 1889 unikke shelterbrugere, der har booket et shelter via bookenshelter.dk i perioden 1. april til 30. september 2018. De modtog alle en mail med et link til besvarelse af et elektronisk spørgeskema. Dataindsamlingen foregik fra oktober-december 2018, og der blev udsendt rykkere af to omgange. I alt endte 785 shelterbrugere med at besvare spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 42%. Undersøgelsens spørgeskema (se bilag A) er udarbejdet af forfatterne til nærværende rapport. Spørgeskemaet blev udviklet med afsæt i de valgte teoretiske perspektiver (se del II), og har indholdsmæssigt fire forskellige fokusområder, der adresserer undersøgelsens fire grundlæggende spørgsmål (se del I). De fire fokusområder er 1) baggrundsoplysninger om brugergrupperne, samt den sociale kontekst for shelterturen, 2) brugernes motiver for at tage på sheltertur, 3) brugernes adfærd i forbindelse med shelterturen, og 4) brugernes præferencer for rammerne omkring shelterturen. Spørgeskemaet er kommenteret af en ekspertgruppe bestående af Professor Bjarne Ibsen, Professor Jens Troelsen og Studielektor Søren Andkjær fra Institut for Idræt og Biomekanik på Syddansk Universitet, samt af Leif Sørensen fra Trente Mølle Naturskole, der har ansvar for bookenshelter.dk.

Databearbejdning og statistisk analyse

Inden analysearbejdet kunne begynde blev datasættet fra spørgeskemaundersøgelsen renset for urealistiske indtastninger og tjekket for konsistens i respondenternes indtastninger mellem udvalgte spørgsmål (fx gruppestørrelse og gruppesammensætning). Det førte til, at enkelte besvarelser måtte udelades. Til analyserne i denne rapport blev de i alt 41 respondenter, der ikke var private brugere, udelukket. Det samme gælder for de 25 respondenter, der i angivelsen af gruppesammensætning havde svaret 'andet' og hvor det ikke var muligt ud fra den åbne svarkategori at indplacere dem i en af de forud opstillede kategorier. Til denne rapport er der udført deskriptiv statistik for samtlige variable i datasættet, hvilket blandt andet danner baggrund for beskrivelsen af deltagerne, hvad angår køn, alder og uddannelsesniveau samt deres motiver og præferencer i forbindelse med shelterfriluftsliv. Derudover er der konstrueret krydstabeller, der har til formål at skelne respondenternes besvarelser i forhold til forskellige karakteristika (fx brugergruppe, erfaringsniveau og lign.). For at resultater omtales som statistisk signifikante gælder, at signifikansniveauet er sat til $p < 0.05$. I figurer og tabeller markeres signifikante forskelle med *.

Metodiske styrker og svagheder

En væsentlig styrke ved studiet er, at samtlige brugere, der har foretaget en shelterbooking i den definerede tidsperiode har haft mulighed for at svare på spørgeskemaundersøgelsen, og at hele 42% af dem har valgt at deltage. Derudover har den valgte case betydet, at det har været muligt at indhente data fra en lang række velbesøgte shelterpladser. Shelterpladser, der

varierer både med hensyn til størrelse, faciliteter, sheltertype og beliggenhed, og som sådan må forventes at afspejle bredden i de forskellige bookbare shelterpladser, der generelt findes i Danmark.

En væsentlig begrænsning ved studiet er, at spørgeskemaet kun er udsendt til den person, der bookede shelteret. Dermed beror målet for brugergruppens motiver, adfærd og præferencer udelukkende på én af gruppedeltagernes holdninger, hvilket ikke nødvendigvis afspejler de resterende gruppemedlemmers holdninger (Jubenville 1971, Manning 2011). Derudover kan det ikke udelukkes, at der er systematiske forskelle på de shelterbrugere, der har valgt at besvare spørgeskemaet, og de der ikke har svaret. Ved sammenligning af en række spørgeskemaundersøgelser har det vist sig, at *mænd, folk med kortere uddannelse, etniske minoritetsgrupper* og *hustande uden børn* generelt er mindre tilbøjelige til at deltage i spørgeskemaundersøgelser, ligesom emnets opfattede relevans har betydning for den enkeltes lyst til at deltage i en spørgeskemaundersøgelse (Fredriksen et al, 2017). Dermed er der en risiko for, at der eksisterer visse systematiske forskelle blandt de shelterbrugere, der har valgt at deltage i undersøgelsen, og de der ikke har, hvilket kan have betydning for undersøgelsens reelle repræsentativitet.

Sammenlignet med REP-skalaen generelt inkluderes der i denne spørgeskemaundersøgelse relativt få motiviters per motivationsdomæne, og det kan ikke udelukkes at andre ikke udforskede motiver kan spille en rolle i shelterfriluftsliv. I Overbys (2018) studie inddrages langt flere mulige motiver dog uden at de motiver, der identificeres som de primære, adskiller sig væsentligt fra de motiver, der er identificeret i denne undersøgelse. Dette tyder på, at de anvendte motiviters er tilstrækkeligt dækkende, når målet er at afdække generelle mønstre i shelterfriluftslivet.

Respondenterne modtog spørgeskemaet 1-5 måneder efter den pågældende sheltertur og det kan dermed diskuteres, hvorvidt undersøgelsen reelt afdækker shelterbrugernes motiver for at tage på sheltertur, eller om den snarere er udtryk for brugernes efterrationaliseringer omkring de oplevelser, de fik på turen. Med udgangspunkt i et forventningsteoretisk perspektiv på motiver for shelterfriluftsliv opfattes motiver og ønskede rekreative oplevelser som tæt forbudne, og de forventes derfor ikke i væsentlig grad at adskille sig fra hinanden. Dog er det ikke svært at forestille sig, at shelterbrugernes svar i højere grad vil afspejle mere varige motiver, fremfor turspecifikke motiver, jo længere tid der går fra den specifikke tur er afviklet til spørgeskemaet udfyldes.

Med hensyn til mål for erfaring kan det diskuteres, om de anvendte mål for specifik erfaring med overnatning i shelter og generel erfaring med overnatning i det fri reelt kan klassificeres som erfaringsmål, da de kun vedrører det seneste års brug, og dermed ikke indfanger erfaring fra shelterbrug, der ligger længere tilbage i tiden. Det at spørge ind til kortere tidsperioder kan dog være med til at mindske risikoen for hukommelsesbias (Clement, 2017), og derfor er perioden på 12 måneder valgt.

I kraft af studiets design som en tværsnitundersøgelse er det ikke umiddelbart muligt at påvise kausalsammenhænge. Skal kausalsammenhænge alligevel kunne sandsynliggøres, er det afgørende, at de i væsentlig grad lever op til følgende tre krav; signifikant sammenhæng, korrekt tidsrækkefølge og kontrol for tredje variable. I denne undersøgelse ses der signifikante sammenhænge mellem flere af de uafhængige og de afhængige variable. Hvad angår

tidsrækkefølgen er billedet dog ikke helt så entydigt. Det er muligt, at shelterbrugernes motiver afhænger af, hvilken gruppe de tager på tur med, men der er også en mulighed for, at shelterbrugerne tager på tur med en bestemt gruppe, fordi de er drevet af nogle særlige motiver. Hvad angår sammenhænge mellem erfaringsmål på den ene side og motiver, aktiviteter og præferencer på den anden, synes årsagsvejen dog mere entydig, da man må formode, at adfærd i de seneste 12 måneder i et vist omfang går forud for motiver og præferencer, som er knyttet til den seneste sheltertur.

Derudover er det sandsynligt, at vejret den pågældende sommer kan have påvirket resultaterne. Sommeren 2018 adskilte sig fra den gennemsnitlige danske sommer ved at være meget varm og tør. Så tør, at der mange steder i landet blev indført periodevis afbrændingsforbud fra juni til august. Selvom undersøgelsesperioden strækker sig fra primo april til ultimo september kan disse forhold ikke udelukkes at have haft en betydning for besvarelsene særligt omkring bål- og brændefaciliteter.

Sidst, men ikke mindst, er det værd at bemærke, at det teoretiske afsæt for denne undersøgelse i sig selv rummer visse begrænsninger. Med afsæt i forventningsteorien indebærer denne undersøgelse et syn på friluft aktive som individer, der motiveres af bevidste, forventede, personlige mål. Dette teoretiske perspektiv kan kritiseres for at forsimple menneskelige handlinger og undervurdere de relationelle, intuitive og dynamiske dimensioner af menneskets interaktion med naturen og hinanden (Aasetre & Gundersen, 2012).

DEL IV: RESULTATER

Afreporteringen af resultaterne er struktureret så undersøgelsens fire forskningsspørgsmål besvares et ad gangen. De fire spørgsmål er: Hvem er shelterbrugere? Hvad motiverer brugere til shelterfriluftsliv? Hvordan bruges shelterpladserne? Og hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne? Hvert af de fire spørgsmål besvares specifikt for brugergrupper og brugere med forskellige erfaringsniveauer. Del IV afsluttes med en præsentation af nogle af shelterbrugernes ideer og ønsker til forbedring af rammerne for shelterfriluftsliv.

Foto: Jan Arvidsen

Hvem er shelterbrugere?

Respondenter i undersøgelsen

Spørgeskemaet blev udsendt til 1889 unikke brugere, hvoraf 785 gennemførte en besvarelse af spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 42%. Af det 785 gennemførte besvarelse var 719 med private brugere (92%), og det er svarene fra denne gruppe, der, jf. vores afgrænsning, her afrapporteres. Respondenternes – dvs. shelterbookernes - køn, alder, uddannelsesbaggrund og etnicitet er vist i tabel 1.

Tabel 1. Fordeling af køn, alder, uddannelsesniveau og etnicitet blandt respondenter i undersøgelsen

Baggrundsvariable	Total % (N)
KØN	
Kvinder	52.7% (358)
Mænd	47.3% (321)
UDDANNELSESNIVEAU	
Ingen formel uddannelse	0.1% (1)
Grundskole (8. 9. eller 10. Klasse)	3.1% (21)
Erhvervsfaglig uddannelse (fx kontor, butik, håndværk eller frisør)	9.7% (66)
Gymnasial uddannelse (STX, HF, HHX, HTX)	9.1% (62)
Kortvideregående uddannelse	8.6% (58)
Mellemlang videregående uddannelse	37.2% (252)
Lang videregående uddannelse	30.8% (209)
ALDER, N=679 (M=Mean, SD= Standard deviation)	M= 40.97 SD=12.0
ETNICITET	
Andel af shelterbrugere der er født i Danmark	95% (645)
Andel af shelterbrugere hvis forældre er født i Danmark (Begge forældre)	91% (618)

De 719 respondenter er dem, der bookede et shelter, men da det langt overvejende er grupper, der tager af sted på sheltertur, så repræsenterer respondenterne en langt større gruppe af shelterbrugere. Opgørelsen over hvor mange der deltog på de 719 ture, som respondenterne bookede til, viser at i alt 2584 personer deltog shelterturene. I de følgende dele bruges respondenternes (dvs. de 719 shelterbookeres) svar som datagrundlag for fund, der udtrykker shelterbrugernes motiver, brugsmønstre og præferencer mere generelt, samt fordelingen af brugergrupper og brugernes erfaringsniveau.

Brugergruppernes fordeling

Familier med børn tegner sig for næsten halvdelen (48,5%) af bookingerne, og udgør samtidig den største andel (60,1%) af brugerne. Vennegrupper står for 28,5% af bookingerne, og udgør 28,4% af brugerne. Parrene tegner sig for 18,4% af bookingerne, men udgør kun 10,2% af shelterbrugerne. Den mindste gruppe er solobrugerne, der står for 4,6% af bookingerne, og som udgør 1,3% af brugerne.

Tabel 2. Shelterbrugere fordelt på brugergrupper

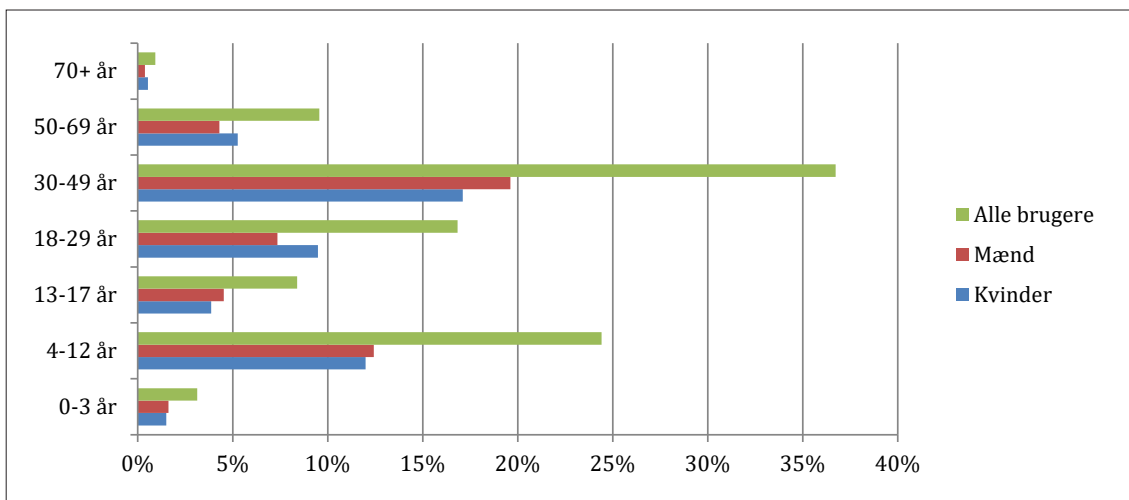
Brugergrupper	% af respondenter (N)	% af shelterbrugere (N)
Familie(r) med børn	48.5% (349)	60.1% (1553)
Vennegruppe	28.5% (205)	28.4% (734)
Kærestepar/date/ægtepar	18.4% (132)	10.2% (264)
Solobrugere	4.6% (33)	1.3% (33)
Total	100% (719)	100% (2584)

Foto: Jan Arvidsen

Shelterbrugernes alder og køn

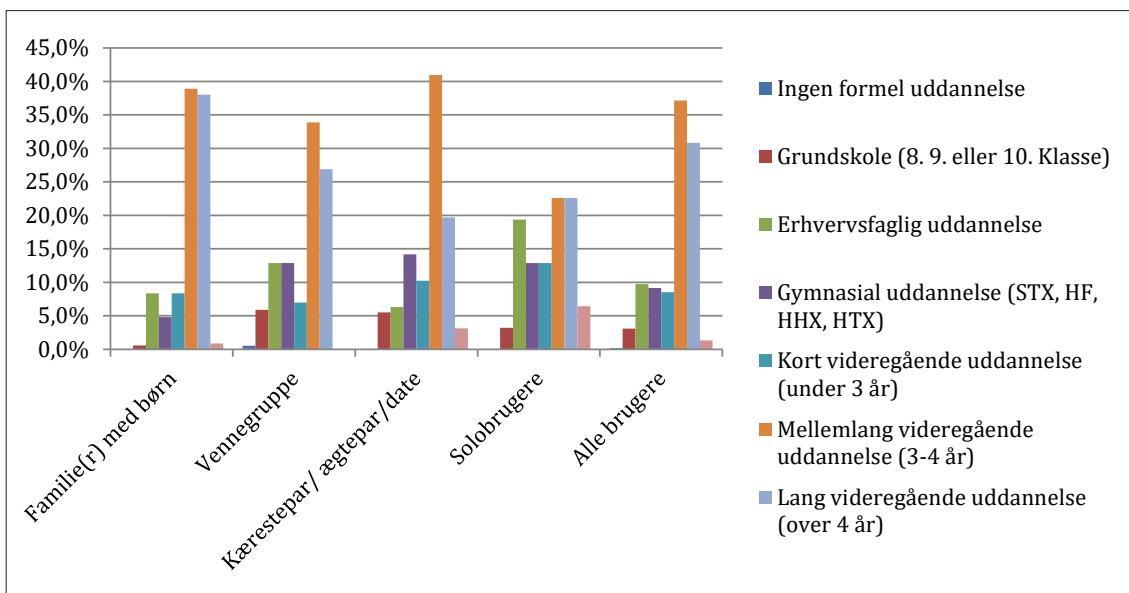
Shelterbrugere udgøres af lige mange kvinder (50%) og mænd (50%). Den kønsmæssige fordeling varierer dog på tværs af forskellige aldersgrupper. Således er der en lille overvægt af mænd blandt de 30-49 årige shelterbrugere, mens der er en lille overvægt af kvinder i aldersgrupperne 18-29 år og 50-69 år. Aldersmæssigt fordeler brugerne sig, så der er flest brugere i aldersgrupperne 4-12 år og 30-49 år, hvilket afspejler overvægten af familier blandt brugerne af shelterpladserne. Samlet udgør brugere under 18 år 35% af alle shelterbrugere, mens kun 1% af brugerne er 70 år eller derover (se figur 3).

Figur 3. Aldersfordeling af shelterbrugere samlet set og fordelt på køn

Shelterbrugernes uddannelsesbaggrund

Som vist ovenfor er shelterbrugere generelt veluddannede. Uddannelsesniveaut varierer på tværs af brugergrupperne, og mens hele 77% af familierne har en mellemlang eller lang videregående uddannelse, så er dette kun tilfældet for 45% af solobrugere (Se figur 4).

Figur 4. Shelterbrugernes uddannelsesniveau samlet set og fordelt på brugergrupper

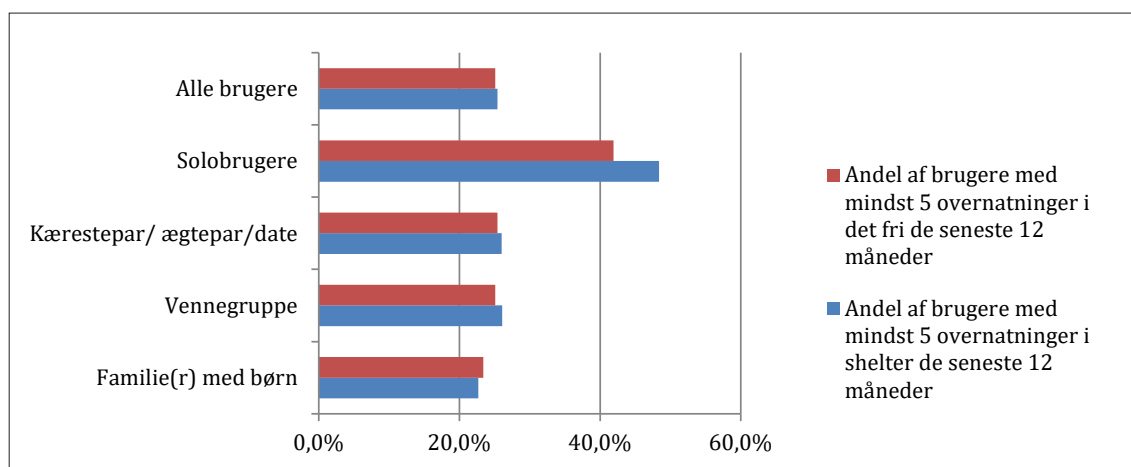
Shelterbrugernes erfaringsniveau

Shelterbrugerne havde meget forskellige friluftslivsmæssige erfaringsbaggrunde, der blev målt både specifikt ift. overnatning i shelter og mere generelt ift. andre former for overnatning i det fri. 30% af shelterbrugerne havde et lavt specifikt erfaringsniveau i forhold til shelterovernatning (0-1 overnatninger i shelter/12 md.), og 48% havde et lavt generelt erfaringsniveau i forhold til at overnatte i det fri (0-1 overnatninger i det fri/12 md.). Omvendt havde godt 25% af shelterbrugerne et højt specifikt erfaringsniveau (over 4 overnatninger/12md.) og 25% af brugerne et højt generelt erfaringsniveau (over 4 overnatninger/12md) (se tabel 3).

Tabel 3. Shelterbrugernes erfaringsniveau med overnatning i shelter og på anden vis i det fri

Erfaringsmål		Total % (n)
Antal overnatninger i shelter de seneste 12 mdr. N=677	0 gange	1.9% (13)
	1 gang	28.1% (190)
	2-4 gange	44.6% (302)
	5-10 gange	19.2% (130)
	>10 gange	6.2% (42)
Antal overnatninger i det fri på anden vis de seneste 12 mdr. N=673	0 gange	35.7% (240)
	1 gang	12.3% (83)
	2-4 gange	26.9% (181)
	5-10 gange	16.0% (108)
	>10 gange	9.1% (61)

Solobrukerne havde gennemsnitligt det højeste generelle og specifikke erfaringsniveau (se figur 5). Resten af brugergrupperne havde omtrent det samme generelle og specifikke erfaringsniveau.

Figur 5. Andel af brugere med mindst 5 overnatninger i hhv. shelter og det fri

Hvad motiverer brugerne til shelterfriluftsliv?

Brugernes motiver for shelterfriluftsliv undersøges gennem 14 forskellige motivelementer, der tegner et billede af de grunde forskellige brugere har til at dyrke shelterfriluftsliv. De 14 motivelementer er reduceret til 8 overordnede motiver for shelterfriluftsliv gennem eksplorativ faktoranalyse og teoretisk afvejning. De 8 overordnede motiver, samt de 14 specifikke motivelementer for shelterfriluftsliv fremgår af tabel 4. Som det ses består de overordnede motiver 1, 2, 4 og 5 af to motivelementer, det overordnede motiv 3 af tre motivelementer, mens de overordnede motiv 6, 7 og 8 kun består af ét motivelement.

Tabel 4: Overordnede og specifikke motiver for shelterfriluftsliv

Motiv 1: Naturoplevelse	Motiv 2: Samvær med gruppen	Motiv 3: Afslapning/fred og ro
Opleve naturen tæt på	Være sammen som gruppe	Slappe af fysisk
Nyde landskabet	Styrke båndene imellem os	Finde fred og ro
		Slippe for krav og forventninger
Motiv 4: Opøve færdigheder og bruge udstyr	Motiv 5: Udfordring og nye oplevelser	Motiv 6: Komme ud og røre mig
Bruge mit udstyr	Udfordre mig selv	Motiv 7: Møde nye mennesker
Øve færdigheder	Prøve noget nyt og anderledes	Motiv 8: Give andre en naturoplevelse

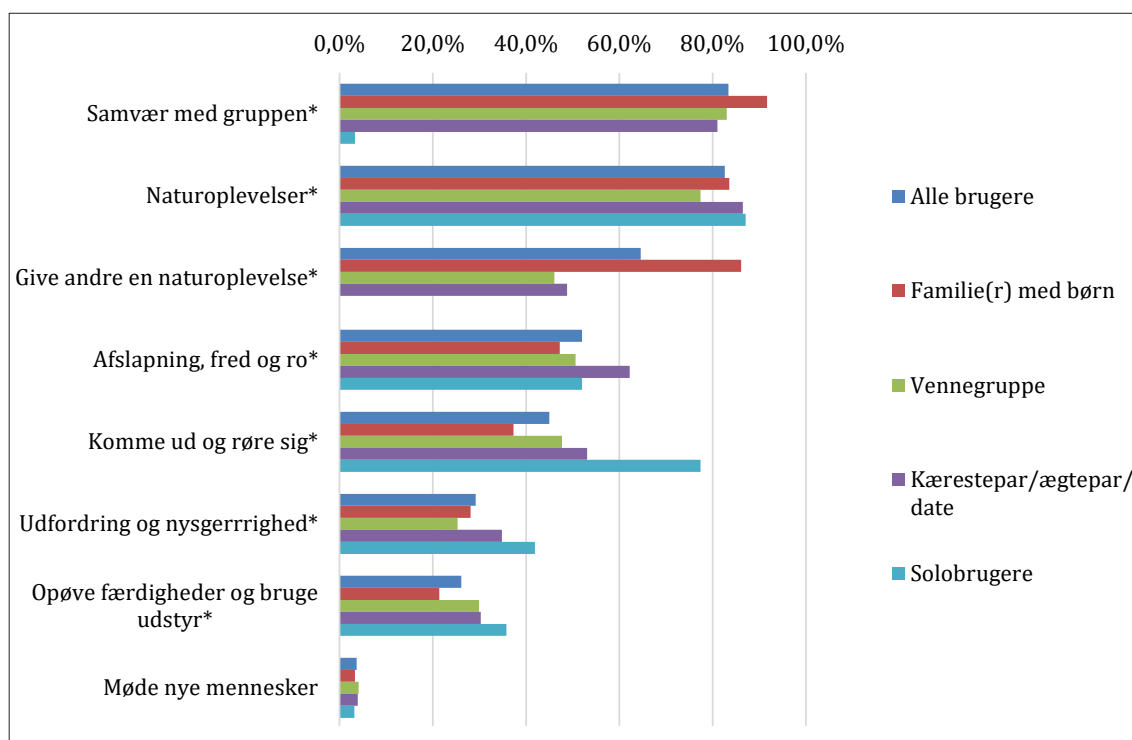
Nedenfor præsenteres motiverne for shelterfriluftsliv fordelt på hhv. brugergrupper og brugernes erfaringsniveau (se figur 6 og 7).

Foto: Jan Arvidsen

Motiver for shelterfriluftsliv fordelt på brugergrupper

Den sociale kontekst for shelterfriluftslivet synes i varierende grad at hænge sammen med de grunde, brugerne angiver til at tage på sheltertur (se figur 6). I den forbindelse ser solobrukerne og familierne ud til at være de grupper, der skiller sig mest ud.

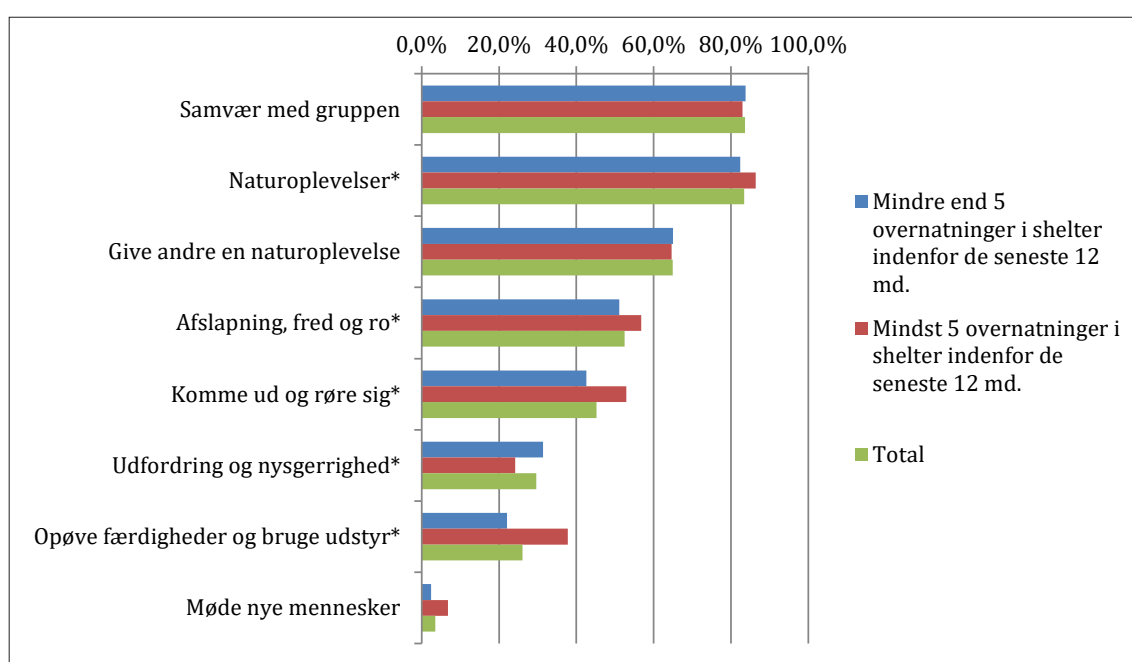
Figur 6. Motiver for shelterfriluftsliv fordelt på brugergrupper⁷

Samvær med gruppen er den væsentligste grund til at tage på sheltertur for alle brugergrupper undtagen solobrukerne. For familierne er dette motiv særligt vigtigt. Omvendt er det at *møde nye mennesker* det motiv, der fylder mindst for alle shelterbrugere. *Naturoplevelser* udgør den næst væsentligste grund til at tage på sheltertur for alle brugere, og langt de fleste familier med børn angiver ligeledes det at *give andre en naturoplevelse* som en afgørende motivation for shelterfriluftsliv. *Afslapning, fred og ro* er en væsentlig grund til at tage på sheltertur for alle brugere, men for parrene synes det at være et særligt fremherskende motiv. Behovet for at *komme ud at røre sig* er et vigtigere motiv for solobrukerne end for de andre brugergrupper. Ligeledes synes motiverne *udfordringer og nye oplevelser*, samt det at *opøve færdigheder og bruge udstyr* i højere grad at motivere solobrukerne og i mindre grad at motivere familierne end de andre brugergrupper.

⁷ Figuren viser andelen af brugere der i høj grad eller i meget høj grad tog på sheltertur af de oplyste grunde fordelt på brugergrupper.

Motiver for shelterfriluftsliv fordelt på erfaringsniveau⁸

Tidligere erfaringer med overnatninger i shelter synes at hænge sammen med brugernes grunde til at tage på sheltertur (se figur 7). Således er motiverne *At komme ud og røre sig*, *Opøve færdigheder og brug af udstyr* og *Afslapning, fred og ro* mere væsentlige motiver for de mest erfarne end for de mindst erfarne shelterbrugere. Omvendt angiver de mindst erfarne at *udfordringer og nysgerrighed* er vigtige grunde til at tage på sheltertur. Omend *naturoplevelser* er et centralt motiv på tværs af erfaringsniveau, så er det en vigtigere grund for de mest erfarne til at tage på sheltertur. Brugernes erfaringsniveau har til gengæld tilsyneladende ingen sammenhæng med motiverne *Samvær med gruppen*, *Møde nye mennesker* og *Give andre en naturoplevelse*.

Figur 7. Motiver for shelterfriluftsliv fordelt på erfaringsniveau⁹

⁸ Bemærk at erfaringsniveau måles som antal overnatninger i shelter indenfor de seneste 12 måneder. Dvs. det er mere et aktuelt aktivitetsniveau end et egentligt erfaringsniveau.

⁹ Figuren viser andelen af brugere der i *høj grad* eller i *meget høj grad* tog på sheltertur af de oplyste grunde fordelt på brugergrupper.

Foto: Jan Arvidsen

Hvordan bruges shelterpladserne?

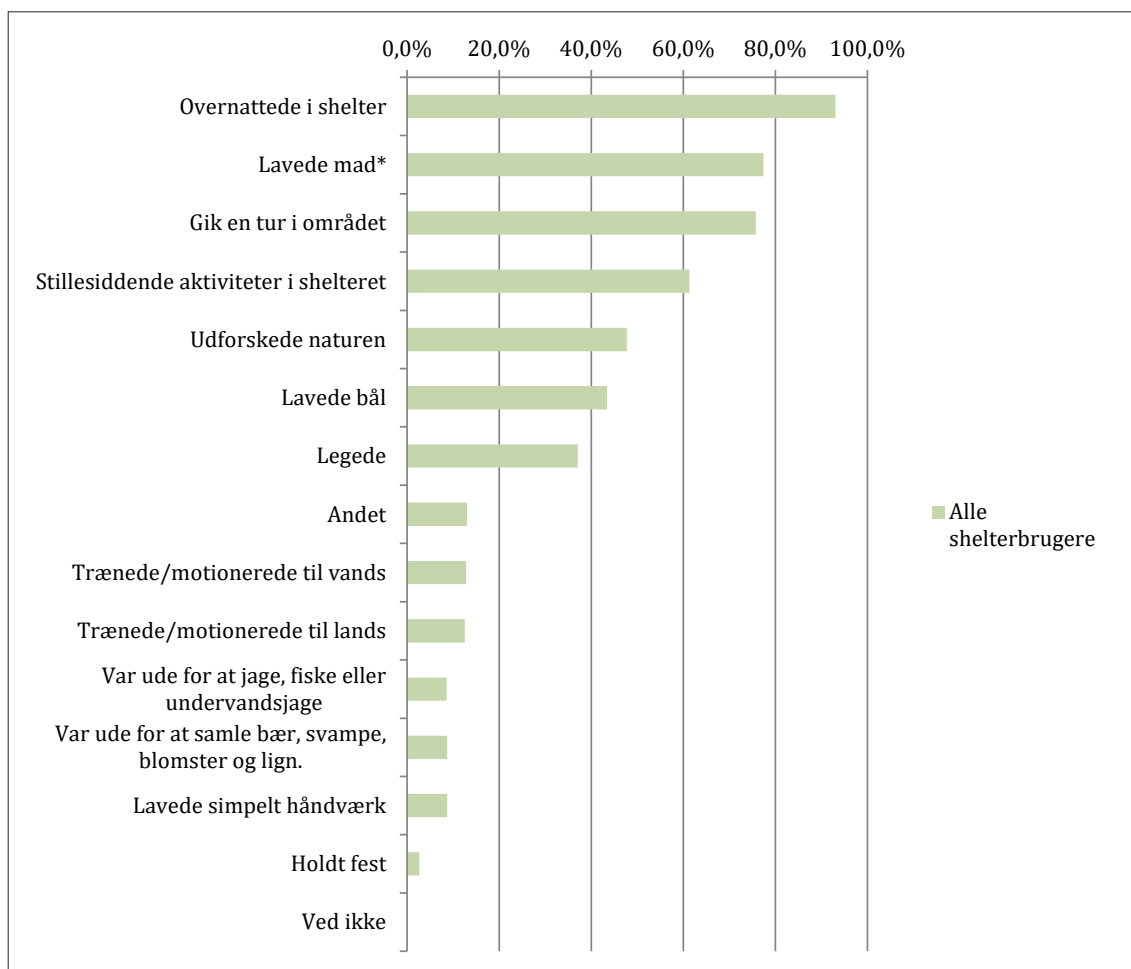
Shelterbrugernes brugsmønstre eller adfærd undersøges ud fra tre forskellige perspektiver. For det første overnatningen på shelterpladsen. For det andet hvilke aktiviteter, der derudover foregår på shelterpladsen under besøget. Og endelig for det tredje hvordan brugerne ankommer til shelterpladsen i forbindelse med besøget. Overnatning og andre aktiviteter afrapporteres samlet nedenfor.

Aktiviteter under besøget på shelterpladsen

Ud over at shelterbrugerne overnatter på shelterpladsen (93%), så er de fem mest udbredte aktiviteter under besøget at lave mad (77%), at gå tur i området (75%), stillesiddende aktiviteter i shelteret (61%), at udforske naturen (47%) og at lave bål (44%)¹⁰. Friluftaktiviteter som simpelt håndværk (9%), jagt og fiskeri (9%), svampejagt, sankning af bær og blomster (9%) er generelt ikke særligt udbredte aktiviteter under besøgene på shelterpladserne (se figur 8).

Brugerne peger i åbne svar desuden på nogle andre aktiviteter de lavede under besøget. Mange svarer at de badede, svømmede eller lavede aktiviteter på stranden, fx fiskede krabber, samlede sten og byggede varder. Nogen svarede, at de cyklede en tur i området, mens andre pegede på, at de legede i området, fx fløj med drage, fangede pokemons eller spillede bold (se også tabel 5).

¹⁰ Sommeren 2018 var udsædvanlig varm og tør, hvilket gjorde at der mange steder i landet – herunder på Fyn – var længere perioder med afbrændingsforbud. Dette har med al sandsynlighed haft indflydelse på omfanget af brugernes bålfyring under deres besøg på shelterpladserne henover sommeren. Mange brugere gør i åbne svar opmærksomme på at de var afskåret fra at fyre bål pga. afbrændingsforbud (Se eventuelt del III).

Figur 8. Aktiviteter under besøget på shelterpladsen

Et lille antal brugere gjorde opmærksom på, at de benyttede shelterpladsen til overnatning i forbindelse med et arrangement, fx fest, løbsdeltagelse eller besøg hos venner og familie. Ligeledes svarede et lille antal brugere at shelterpladsen dannede ramme om forskellige typer af sociale begivenheder, fx hygge med kollegaer, familietræf, børnefødselsdag, polterarbend eller maleundervisning.

Aktiviteter fordelt på brugergrupper

Hvad angår flere aktivitetstyper er der signifikante forskelle mellem de forskellige brugergrupper. Fx er det at lave bål mest udbredt blandt vennegrupperne (54%) og mindst blandt solobrugerne (24%). Derudover er det overvejende – men ikke overraskende – familierne (66%), der bruger shelterpladsen til leg. Ligeledes er vennegruppen (8%) mest tilbøjelig til at holde fest under besøget på shelterpladsen.

Tabel 5. Aktiviteter under besøget på shelterpladsen fordelt på brugergrupper

Ved ikke*	0%	0%	0%	3%	0%
Andet	15%	11%	12%	9%	13%
Holdt fest*	1%	8%	1%	0%	3%
Trænede/motionerede til vands	14%	12%	10%	12%	12%
Trænede/motionerede til lands	10%	14%	13%	24%	12%
Var ude for at samle bær, svampe, blomster og lign.	11%	7%	9%	3%	9%
Var ude for at jage, fiske eller undervandsjage*	10%	12%	5%	0%	9%
Stillesiddende aktiviteter i shelteret	59%	63%	66%	55%	61%
Udforskede naturen*	52%	37%	47%	52%	47%
Gik en tur i området*	79%	65%	82%	70%	75%
Legede*	66%	15%	3%	0%	37%
Lavede mad	75%	79%	80%	64%	77%
Lavede simpelt håndværk	9%	8%	10%	3%	9%
Lavede bål*	42%	54%	39%	24%	44%
Overnattede i shelter	92%	92%	96%	91%	93%
	Familie	Venner	Par	Solobruger	Alle

Aktiviteter fordelt på erfaringsniveau

Helt overordnet ser brugernes erfaringsniveau ikke ud til at hænge sammen med hvilke aktiviteter, der foregår under besøgene på shelterpladserne. Eneste undtagelse er madlavning under besøget, som er signifikant mere udbredt blandt de mest erfarne brugere (88%) end blandt de mindst erfarne brugere (74%).

Foto: Jan Arvidsen

Transportformer

Brugerne benytter sig langt overvejende af motoriseret transport (67%) forbindelse med deres besøg på shelterpladserne. Og omvendt indgår vandring (18%), offentlig transport (14%) og cykling (13%) kun i mindre omfang i transporten til shelterpladsen. Sejlads (5%) er den mindst anvendte transportform i forbindelse med besøg på shelterpladserne. Dog er det kun omkring halvdelen af shelterpladserne, der reelt er tilgængelige fra vandsiden (med 300 meter eller mindre til kysten) (se tabel 6 og evt. bilag B).

Tabel 6. Transportform i forbindelse med besøget på shelterpladsen fordelt på brugergrupper

	Motoriseret transport*	Offentlig transport	Cykling	Vandring*	Sejlede (Kano, kajak, jolle, sejlbåd)*	Andet
Familie(r) med børn	78% (268)	12% (41)	11% (39)	12% (43)	3% (9)	1% (4)
Vennegruppe	61% (123)	15% (31)	14% (28)	23% (47)	8% (16)	1% (2)
Kærestepar/ægtepar/date	62% (81)	17% (22)	15% (20)	15% (20)	5% (6)	1% (1)
Solobrugere	24% (8)	21% (7)	12% (4)	52% (17)	9% (3)	6% (2)
Alle brugere	67% (480)	14% (101)	13% (91)	18% (127)	5% (34)	1% (9)

Transportformer fordelt på brugergrupper

Valg af transportform i forbindelse med besøg på shelterpladserne varierer på tværs af brugergrupper (se tabel 6). Fx er familierne (78%) mest tilbøjelige og solobrukerne (24%) mindst tilbøjelige til at benytte motoriseret transport i forbindelse besøgene på shelterpladserne. Ligeledes er vandring klart mest udbredt som transportform blandt solobrukerne (52%) og vennegrupperne (23%).

Transportformer fordelt på erfaringsniveau

De mindst erfarne brugere er signifikant mere tilbøjelige til at vælge motoriseret transport frem til shelterpladsen end de mest erfarne (se tabel 7). Ligeledes er synes de mest erfarne brugere i højere grad at vandre frem til shelterpladsen end de mindst erfarne shelterbrugere. Denne forskel er dog ikke statistisk signifikant. Derudover er der ingen signifikante forskelle mellem de mest og mindst erfarne bruger i forhold til valg af transportform.

Tabel 7. Valg af transportform i forbindelse med besøg på shelterplads fordelt på erfaringsniveau

Antal overnatninger i shelter indenfor de seneste 12 måneder	Motoriseret transport*	Vandring
Maksimalt 1 gang	75% (152)	12% (25)
2-4 gange	63% (190)	19% (56)
5-10 gange	68% (88)	22% (28)
Mindst 10 gange	57% (24)	24% (10)
Alle brugere	67% (454)	18% (119)

Hvilke rammer for shelterfriluftsliv foretrækker brugerne?

Brugernes præferencer for rammerne omkring shelterfriluftslivet undersøges ud fra en række forskellige perspektiver. Dels spørges der til shelterpladsens beliggenhed i forhold til de omgivelsesmæssige ressourcer og muligheder. Dels undersøges brugernes præferencer for forskellige shelter typer. Dels spørges der til hvilke støttefaciliteter brugerne foretrækker. Dels undersøges brugernes præferencer i forhold til formidling, booking og betaling af shelterpladsen. Og endelig spørges der til brugernes præferencer i forhold til andre brugere på shelterpladserne.

Foto: Jan Arvidsen

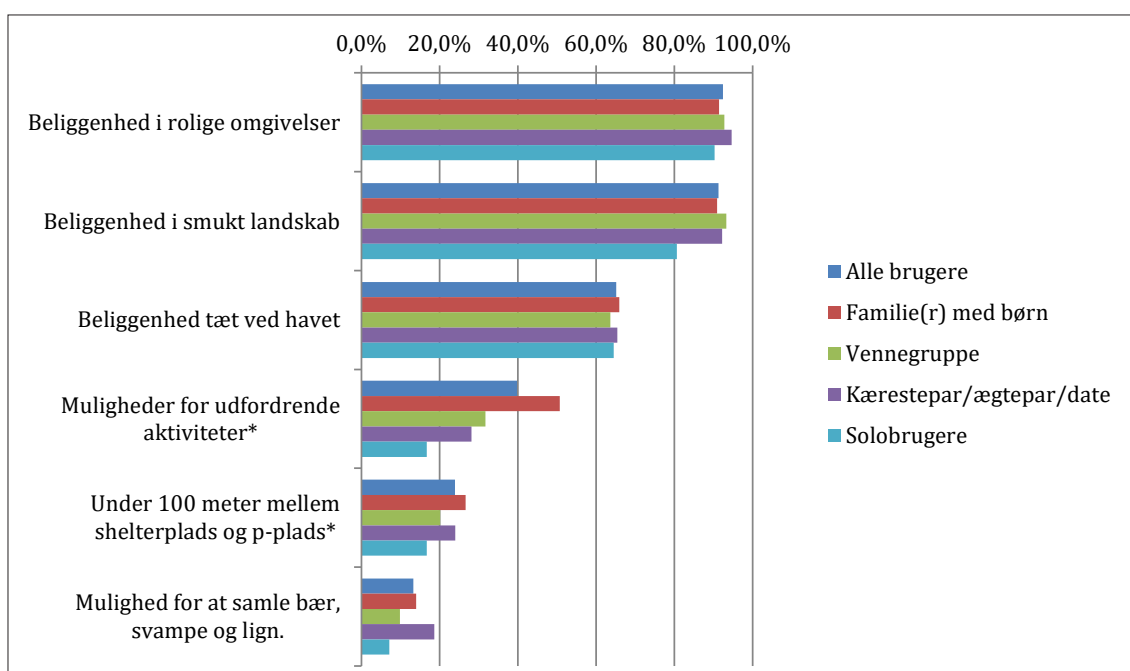
Shelterpladsens beliggenhed

Beliggenhedspræferencer fordelt på brugergrupper

De forskellige brugergrupper har overvejende de samme præferencer for shelterpladsens beliggenhed (se figur 9). Hvor der eksisterer forskelle, er det solobrugerne og familierne, der skiller sig mest ud fra resten af brugerne.

En shelterplads beliggende i rolige (92%) og smukke (91%) omgivelser foretrækkes af næsten alle brugere. Ligeledes foretrækker mange brugere shelterpladser, der ligger tæt ved ha-

vet (65%). En beliggenhed med udfordrende aktivitetsmuligheder foretrækkes i højere grad af familier med børn (51%) end af andre brugergrupper, og for solobrukerne spiller en sådan beliggenhed en meget lille rolle. Næsten ingen brugere har særlige præferencer for shelterpladser i omgivelser, hvor der er mulighed for at sanke bær, blomster og lignende. En beliggenhed tæt på en parkeringsplads (mindre end 100 meter) er vigtig for højst en fjerdedel af brugerne til trods for at motoriseret transport er den mest udbredte måde at komme til pladsen på. Dette er vigtigst for familier og par.

Figur 9. Præferencer for shelterets beliggenhed fordelt på brugergrupper¹¹

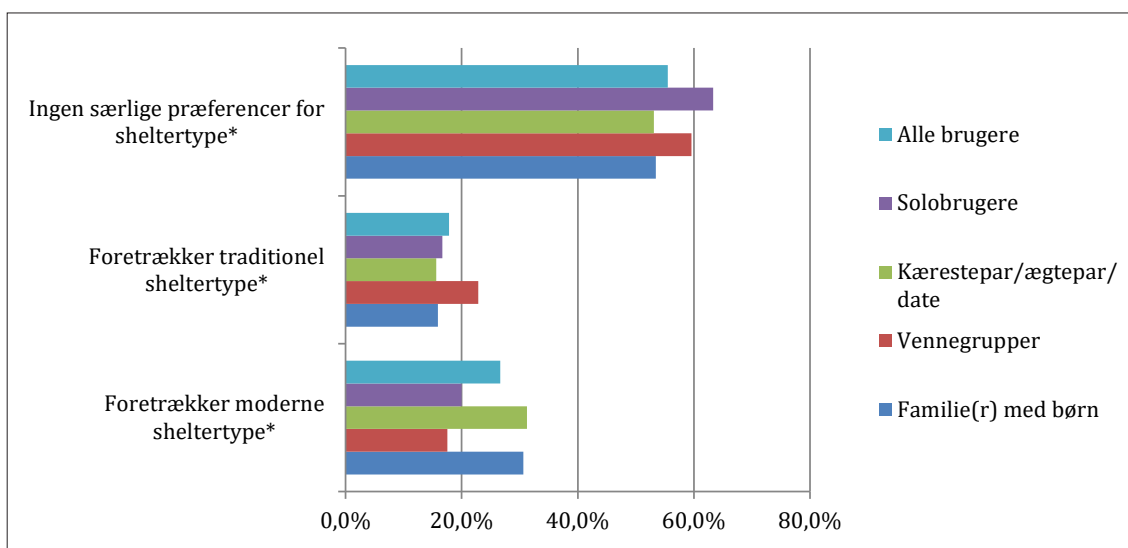
¹¹ Figuren viser andelen af shelterbrugere der i høj grad eller meget høj grad mener at i nævnte forhold er vigtige for at shelterpladsen har en god beliggenhed.

Foto: Jesper Balleby ©

Shelterpræferencer fordelt på brugergrupper

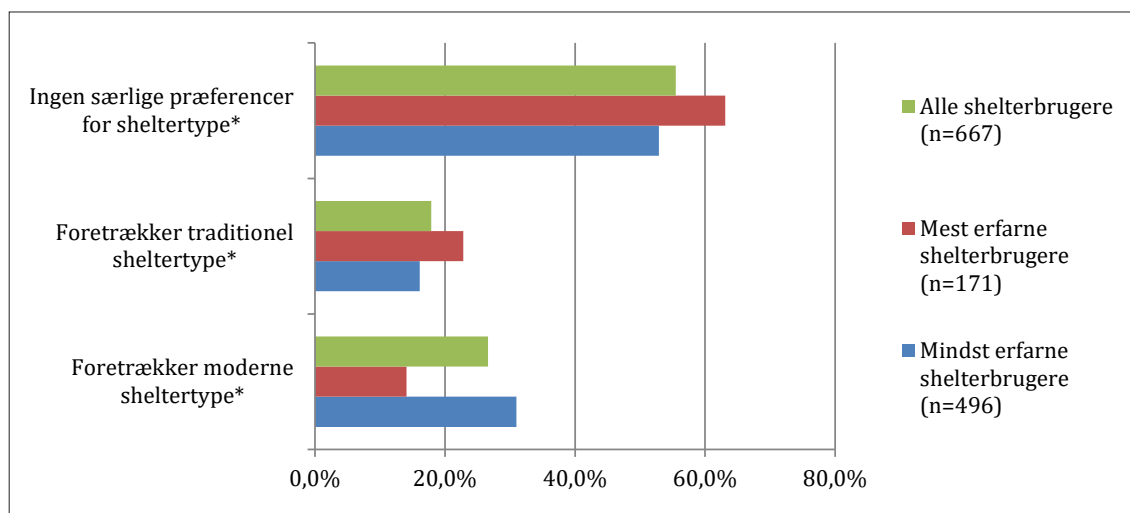
Som det fremgår af figur 10 har mere end halvdelen af brugerne ingen særlige præferencer for sheltertype. Blandt de brugere, der foretrækker enten den traditionelle eller moderne sheltertype, er der dog nogle mindre forskelle. Mens den moderne sheltertype i højere grad fortrækkes af familier med børn og af par, så synes vennegrupperne at have en særlige præference for den traditionelle type.

Figur 10. Præferencer for sheltertyper fordelt på brugergrupper

Shelterpræferencer fordelt på erfaringsniveau

Selvom hovedparten af brugerne ikke har præference for en særlig sheltertype, synes den resterende del af brugernes præferencer i høj grad at hænge sammen med tidligere erfaringer med overnatninger i shelter (se figur 11). Således foretrækker de mindst erfarne brugere¹² i langt højere grad den moderne sheltertype end de mest erfarne. Og omvendt foretrækker de mest erfarne brugere i højere grad den traditionelle sheltertype.

Figur 11. Præferencer for sheltertyper fordelt på erfaringsniveau

Den forskel hænger formentlig sammen med forskelle i de to sheltertypers funktionelle og oplevelsesmæssige muligheder, som de opfattes af forskellige brugertyper (se nedenfor). Hvad angår sammenhænge mellem brugernes erfaringsniveau og deres forskellige præferencer for hhv. moderne og traditionelle sheltertyper, så indikerer brugernes åbne svar, at de moderne sheltere i særlig grad appellerer til de mere uerfarne brugere. Således peger en uerfaren familiefar på, at de valgte et moderne shelter fordi 'det var anderledes og sjovt, og en mellemstation for os, som ikke er så vant til friluftslivet'. I tråd hermed beretter en kvindelig shelterbruger følgende om sine mere uerfarne venner:

'Jeg har oplevet at de moderne shelters taler mere til mine veninder og venner som ikke er lige så vant til at sove i shelters, og derfor er det en af årsagerne til at de lige pludseligt gerne vil med mig ud og sove i naturen. Så mit ønske er, at der kommer flere shelters som de moderne, der også får knap så friluftsgtige mennesker ud i naturen [...].'

¹² Gruppen af de mindst erfarne udgøres af brugere der har overnattet mindre end 5 gange i shelter indenfor de seneste 12 måneder. Gruppen af de mest erfarne udgøres omvendt af brugere der har overnattet mindst 5 gange i shelter indenfor de seneste 12 måneder.

Grundene til at moderne sheltertyper appellerer til uerfarne brugere er formentlig både funktionelle og oplevelsesmæssige, og udgøres med al sandsynlighed af en kombination af de begrundelser for sheltertypepræferencer, der angives nedenfor.

Brugernes grunde til at foretrække en særlig sheltertype

Brugerne angiver (i en åben svarkategori) forskellige grunde til at de foretrækker den ene eller anden sheltertype, der kan sammenfattes som en række af oplevede muligheder eller fortrin ved en given sheltertype. Disse fortrin angår både funktionelle, oplevelsesmæssige, stemningsmæssige og æstetiske kvaliteter.

Brugere der foretrækker *de moderne* sheltere begrundes deres præference på forskellige måder (se figur 12). Den grund som hyppigst angives er, at det i denne sheltertype er enklere at skærme sig mod vejrliget. Brugerne peger i den forbindelse på, at de moderne sheltere har stor fleksibilitet, og således både kan yde beskyttelse sig mod vind, nedbør og kulde, og muliggøre frisk luft og frit udsyn. Nogle brugere angiver, at de moderne sheltere give mulighed for en længere sæson for shelterfriluftsliv. En anden hyppig grund til at brugere foretrækker den moderne type er muligheden for at holde insekter og lignende ude af shelteret om natten. En tredje hyppigt angivet grund, som også angår de fleksible muligheder for at åbne og lukke de moderne sheltere, er de fleksible muligheder for at være hhv. sig selv og social med andre på shelterpladsen. Brugere fremhæver i den forbindelse muligheden for at kunne trække sig tilbage og være lidt mere privat i shelteret som et væsentligt fortrin ved de moderne sheltere. En fjerde fremherskende grund til at foretrække den moderne type er en højere grad af oplevet tryghed ved at kunne lukke shelteret mere af. Tryghed angives som begrundelse på tværs af forskellige brugergrupper, og herunder også for brugere der dyrker shelterfriluftsliv med børn. Familiegrupperne angiver desuden – og som en femte begrundelse – at de foretrækker de moderne sheltere, fordi de generelt er velfungerende, når der er børn med på turen. De angivne grunde er bl.a. at denne sheltertype a) muliggør ro omkring børnene når de skal sove, b) er interessant for børnene at lege i, og c) er praktisk idet der er fuld ståhøjde¹³. En sjette grund, der angives af shelterbrugere med hund, er, at de moderne sheltere gør det enkelt at være af sted med en hund, idet den kan være lukket inde i shelteret om natten. En sidste grund brugere, der foretrækker de moderne sheltere, fremhæver er, at denne sheltertype er interessant og spændende, fordi den ikke findes andre steder, og netop opleves som et særligt kendetegn for det Sydfynske øhav.

13 Kategorien 'moderne sheltere' dækker over en bred vifte af shelters, der bl.a. er forskellige ift. antal sovepladser og indretninger – herunder om der er ståhøjde eller ej.

Figur 12. Citater fra brugere der foretrækker en moderne sheltertype

Foto: Jesper Balleby©

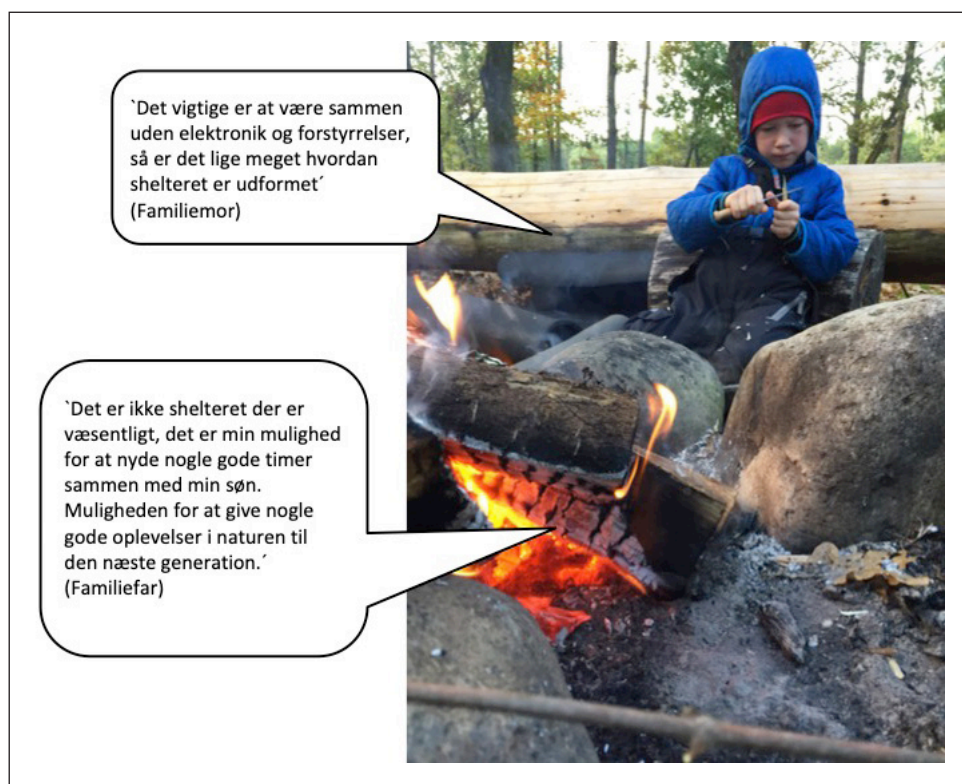
Brugere, der foretrækker *traditionelle sheltere*, begrundet deres præferencer på en række forskellige måder (se figur 13), og ytrer samtidig – i et vist omfang – en kritik af de moderne sheltertyper. Blandt de hyppigste grunde til at foretrække et traditionelt shelter er opfattelsen af, at denne sheltertype giver mulighed for intense og nærværende naturoplevelser. Brugere peger på, at naturoplevelser er et centralt element i shelterfriluftsliv, og at de traditionelle shelteres åbning i den ene ende gør oplevelser af naturen og landskabet mere tilgængelige. Herunder angiver brugerne også, at denne sheltertype gør det muligt at få glæde af bålet, når man ligger i shelteret. En anden hyppig - og beslægtet - begrundelse for at foretrække traditionelle sheltere er, at oplevelsen af frisk luft og af at være udenfor er stærkere tilstede i de traditionelle sheltere. Brugere angiver, at friluftsoplevelsen er en hovedgrund til at tage på sheltertur, og at traditionelle sheltere, der er åbne på forsiden, bidrager til den oplevelse. Brugere der foretrækker traditionelle sheltere opfatter – for det fjerde – denne sheltertype som mere 'autentisk' og 'simpel', hvilket tilsyneladende giver en stærkere 'friluftstemning'. Flere brugere fremhæver, at de traditionelle sheltere foretrækkes, fordi denne type tilbyder primitiv eller basal beskyttelse mod vejrligt uden at dette går ud over oplevelsen af at være udenfor i den friske luft. Som en sjette begrundelse for at foretrække traditionelle sheltere angiver brugerne, at sheltertypen giver god plads til ophold og samvær. Herunder peges der på værdien ved at alle bor i det samme rum.

Figur 13. Citater fra brugere der foretrækker den traditionelle sheltype

Udover at begrunde deres præferencer for traditionelle sheltere positivt ved at pege på en række fortrin ved denne sheltype, så ytrer brugerne, der foretrækker traditionelle sheltere, ligeledes en række kritiske holdninger til og oplevelser med den moderne sheltype. De kritiske vurderinger af de moderne sheltere følger overordnet tre spor. For det første peges der på, at de moderne sheltere har en begrænset funktionalitet, og herunder at nogle modeller er trange. For det andet kritiseres de moderne sheltere for at være indelukkede og klaustrofobiske. Og i tråd hermed peges der – for det tredje – på, at denne sheltype står i vejen for at opleve naturen tæt på.

Størstedelen af shelterbrugere har ikke særlige præferencer hvad angår sheltype, og er således enten ligeglade eller synes at begge sheltyper er gode. Disse brugere peger i stor udstrækning på de samme muligheder og begrænsninger ved sheltyperne, som angives af brugere, der foretrækker henholdsvis moderne og traditionelle sheltere. Mange brugere fremhæver, at begge sheltyper har deres berettigelse, idet deres funktionalitet er forskellig og dermed er velegnede under forskellige betingelser. Brugere, der ikke har nogle særlige præferencer for sheltype, peger helt overordnet på, at det er vejrliget, årstiden, insekter og gruppensammensætningen der afgør, hvad de vælger i den konkrete sammenhæng.

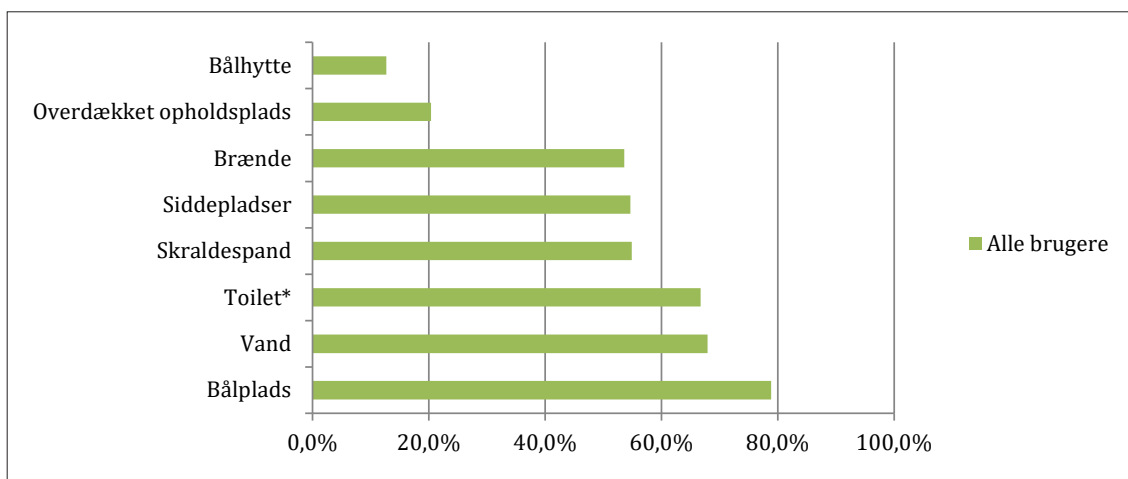
‘Det vigtige er at være sammen uden elektronik og forstyrrelser, så er det lige meget hvordan shelteret er udformet’
(Familiemor)

‘Det er ikke shelteret der er væsentligt, det er min mulighed for at nyde nogle gode timer sammen med min søn. Muligheden for at give nogle gode oplevelser i naturen til den næste generation.’
(Familiefar)

Foto: Jan Arvidsen

Støttefaciliteter på shelterpladsen

Generelt foretrækker brugerne en shelterplads, hvor der er bålplads (79%), vand (68%), adgang til toiletfaciliteter (67%), skraldespand (55%), siddepladser (55%) og brænde (54%). Omvendt har meget få brugere særlig præference for shelterpladser med overdækkede spisepladser og bålsteder (se figur 14).

Figur 14. Andel der i høj grad eller meget grad foretrække at forskellige støttefaciliteter er tilgængelige på shelterpladsen

Foto: Jan Arvidsen

Præferencer for støttefaciliteter fordelt på brugergrupper

Familier (71%) og par (72%) foretrækker i signifikant højere grad end vennegrupper (58%) og solobrugere (58%), at der er et toilet tilgængeligt i umiddelbar nærhed af shelterpladsen. Der er ikke andre signifikante forskelle mellem forskellige brugergrupperes præferencer for tilgængelige støttefaciliteter på shelterpladsen.

Præferencer for støttefaciliteter fordelt på erfaringsniveau

Tidligere erfaringer med overnatninger i shelter synes at have sammenhæng med brugernes præferencer for støttefaciliteter på og ved shelterpladsen. Således foretrækker de mindst erfarne brugere i højere grad end de erfarne brugere shelterpladser med adgang til toilet, vand og skraldespand (se tabel 8).

Tabel 8. Andel af brugere der i høj grad eller meget grad foretrække forskellige støttefaciliteter på shelterpladsen fordelt efter erfaringsniveau

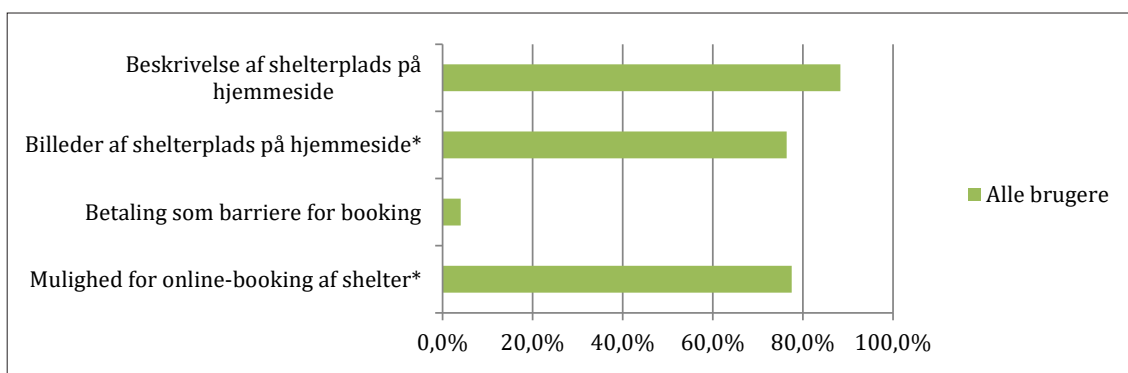
	Toilet*	Vand*	Skralde-spand*	Brænde	Siddepladser	Overdækket opholdsplads	Bålplads	Bålhytte
Maksimalt 1 gang	78%	71%	65%	46%	60%	25%	75%	15%
2-4 gange	66%	69%	54%	56%	54%	20%	80%	12%
5-10 gange	56%	65%	44%	58%	49%	15%	80%	11%
Mindst 10 gange	52%	52%	50%	57%	48%	12%	81%	10%
Alle brugere	67%	68%	55%	53%	55%	20%	79%	13%

Foto: Jan Arvidsen

Formidling, booking og betaling af shelterpladsen

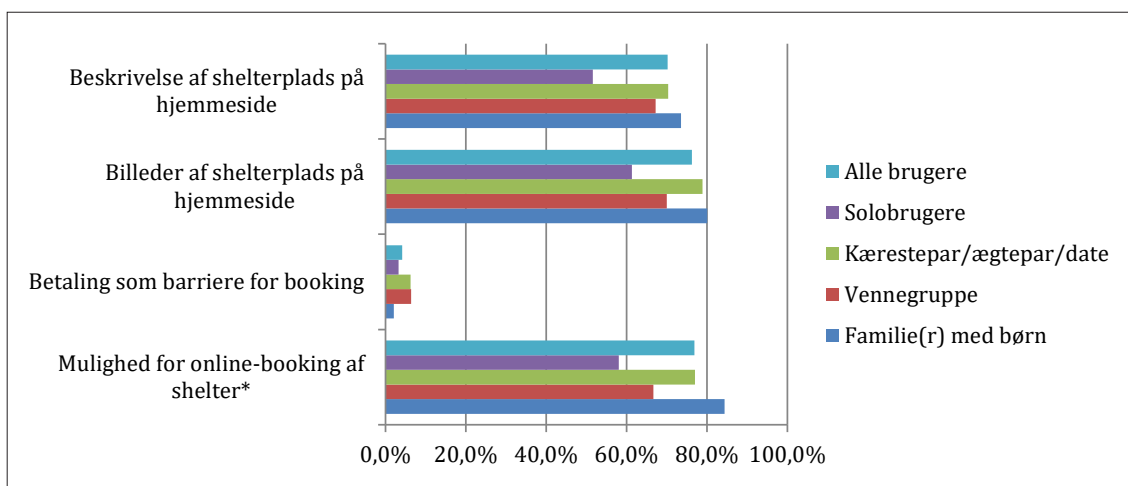
Hovedparten af brugerne angiver, at det er vigtigt, at sheltere kan bookes på forhånd. Ligeledes angiver størstedelen af brugerne, at information og billeder på hjemmesiden er vigtige. Desuden opfatter stort set ingen brugere de 30 kr. pr. person for en overnatning en booking koster som en begrænsning (se figur 15).

Figur 15. Andel af brugere der i høj grad eller meget høj grad angiver at forskellige forhold omkring information, booking og betaling er vigtige.

Præferencer ift. formidling, booking og betaling fordelt på brugergrupper

Familier angiver i signifikant højere grad end andre brugergrupper, at muligheden for at booke et shelter på forhånd er vigtig. Der er ikke andre signifikante forskelle mellem de forskellige brugergruppers præferencer for forhold omkring betaling og informationer om shelterpladser (se figur 16).

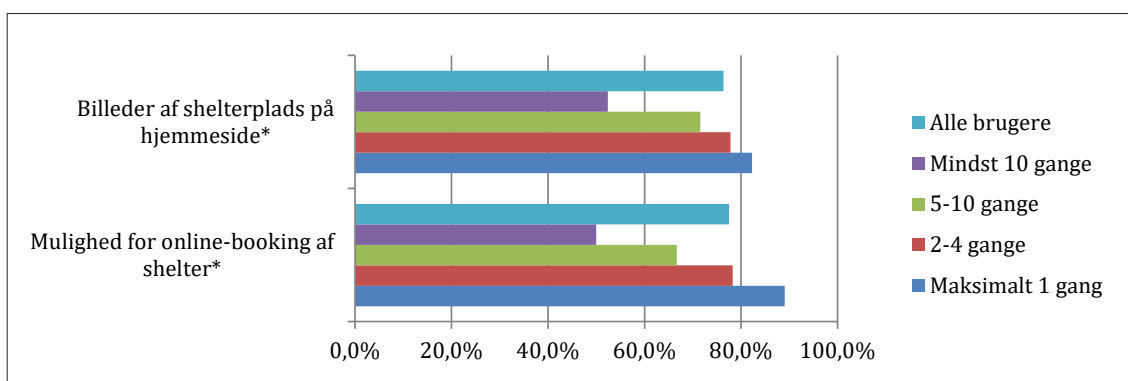

Figur 16. Præferencer¹⁴ ift. formidling, booking og betaling fordelt på brugergrupper og for alle

¹⁴ Andel af brugere der i høj grad eller meget høj grad angiver at forhold omkring information, booking og betaling er vigtige fordelt på brugergrupper og for alle brugere.

Præferencer ift. formidling, booking og betaling fordelt på erfaringsniveau

Omend brugerne overvejende deler præferencer angående formidling, booking og betaling i forbindelse med shelterophold, så har tidligere erfaringer med overnatninger i shelter dog indflydelse på brugernes præferencer (se figur 17). Således ser muligheden for at kunne booke shelteret på forhånd ud til at være vigtigere for de mindst erfarne brugere end for de mest erfarne brugere. Ligeledes er tilgængeligheden af billeder af shelteret på hjemmesiden vigtigst for de mindst erfarne brugere.

Figur 17. Præferencer for informationer og online-booking af sheltere fordelt på erfaringsniveau og for alle brugere

Grunde til at foretrække muligheden for booking af shelteret

Brugerne er langt overvejende enige om, at booking er en god og praktisk løsning, der forhindrer at man risikerer at tage af sted forgæves. Nogle brugere angiver sågar, at bookingmuligheden er en forudsætning for, at de tager af sted på shelterture. Der angives en række sammenhænge og grunde til, at det kan være en udfordring ikke at kunne være sikker på en soveplads i et shelter, når man kommer frem.

Særligt på shelterture med børn, større grupper og mere uerfarne deltagere svarer brugerne, at muligheden for at booke shelteret på forhånd er helt afgørende. For familierne og større grupper handler det om muligheden for at planlægge turen på forhånd og om at grupper – og særligt grupper med børn – er mindre fleksible i forhold til at kunne forsøge at finde alternative overnatningsmuligheder, hvis der ikke er plads i shelteret. En familiefar forklarer fx væsentligheden af at kunne forhåndsbooke ved at reflektere over, hvad der sker, hvis der ikke er plads, når de når frem. Han skriver at: '...muligheden for forhåndsbooking betyder noget, fordi jeg vandrer med børn og de ikke altid kan holde til at gå til næste plads'. For nogle af de mere uerfarne brugere er selve shelterovernatningen rigelig med udfordring, og en forudsætning for at tage af sted er derfor en sikkerhed omkring, hvor man skal sove. En uerfaren kvindelig shelterbruger forklarer, hvad det betyder for hende, at shelteret kan bookes på forhånd: 'Jeg ville ikke tage af sted, hvis ikke jeg vidste hvor jeg skulle sove. At sove i shelter var udfordring nok, da jeg aldrig havde sovet udenfor før.'

For shelterbrugere der ankommer ved egen muskelkraft – fx vandring, cykling eller kajakroning – gør forhåndsbooking af shelteret, at disse brugere kan ankomme til shelteret, når de vil, uden at skulle bekymre sig over, om de kan råde over pladsen. En mandlig vandrer forklarer sin præference for forhåndsbooking sådan her:

'Når man er gående er der langt imellem shelters. Det er rart at vide, at der er plads til os og derfor kan vi også planlægge at nå frem sent og bruge mere af dagen/aftenen på at gå.'

For grupper der bevæger sig gennem landskabet på den måde, ville det reelt ikke være en mulighed at skulle søge et alternativt shelter, idet afstanden mellem pladserne er lang. Flere brugere gør opmærksom på, at uden muligheden for forhåndsbooking ville det være nødvendigt at medbringe et telt, en hængekøje eller udstyr til bivuakopsætning¹⁵. Brugere der kommer langvejs fra angiver ligeledes, at bookingmuligheden er afgørende for at komme af sted på shelterture i dette område, idet de herved undgår at køre forgæves og måtte vende om.

Flere brugere begrundet deres præferencer for forhåndsbooking med, at det giver eneret over shelteret, hvilket sandsynligvis skal ses i sammenhæng med det udtalte ønske på tværs af brugergrupperne om at kunne være alene med sin gruppe på shelterpladsen – eller som minimum i shelteret (se nedenfor). En familiefar siger sådan her om det at være alene på shelterpladsen.

¹⁵ Det er ofte ikke tilladt at overnatte på anden vis end i shelteret på de pladser, der formidles via sitet www.bookenshelter.dk

‘Vi vil rigtig gerne være alene på pladsen og bare hygge i hinandens selskab og i naturens ro. Vi tager på tur for bare at være os. I min hverdag er jeg altid sammen med mange andre, og derfor nyder jeg bare at være os ind imellem. Og også at kunne undgå ubudne gæster om natten.’

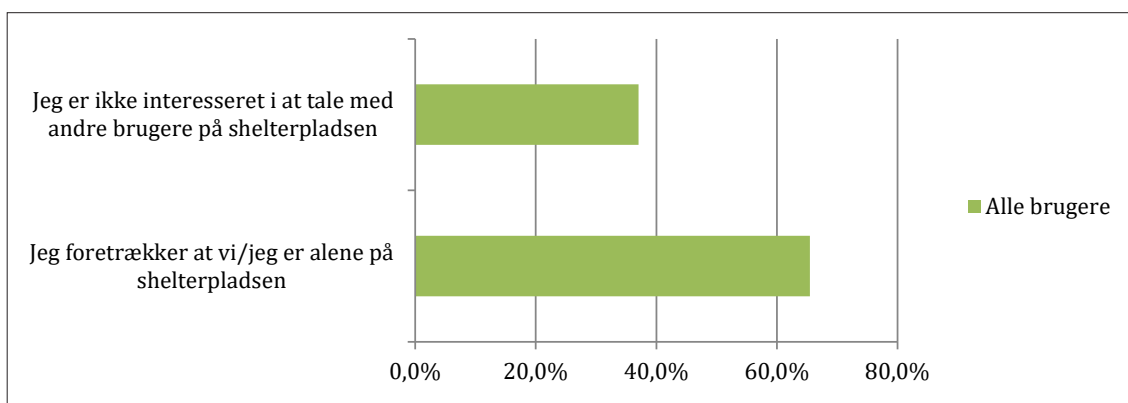
Det synes at være en meget udbredt holdning, at brugerne ønsker at have shelteret – og gerne hele pladsen – for sig selv, og her spiller forhåndsbooking en vigtig rolle. Én shelterbruger skriver fx at bookingsystemet er ‘Skide smart’, og forsætter ‘[jeg] gider ikke dele shelter med andre, som jeg ikke kender’. På samme måde begrundes en kvindelig shelterbruger sin præference for forhåndsbooking: ‘Jeg ønsker ikke at der er andre på pladsen end mig og mit følge. Derfor skal den kunne reserveres [...]’. Shelterbrugerne synes at være meget enige om, at en afgørende del af oplevelsen på shelterturen består i at være uforstyrret sammen som gruppe, og at andre brugere udfordrer den oplevelse. En kvindelig shelterbruger forklarer, hvorfor hun tager på sheltertur. ‘Jeg bruger shelterovernatninger til at slappe af med familie og venner. Så lige der ønsker jeg ikke selskab fra ukendte.’

Selvom om brugerne langt overvejende er positive overfor mulighederne for forhåndsbooking, så er der også enkelte kritiske røster at finde. Kritikken kredser om tre forhold: kapacitetsspild, manglende muligheder af afbestilling og besværliggørelse af spontanitet omkring shelterfriluftsliv. Flere brugere har en kritisk kommentar til at forhåndsbookingen gør, at shelterets kapacitet ikke udnyttes. Systemet gør at fx et 5-personers shelter, der bookes af 2 personer, funktionelt vil være fyldt op, hvorved tre pladser går til spilde. Dette er særligt problematisk i højsæsonen og på populære shelterpladser, hvor det kan være svært at finde ledige sovepladser i shelter. Ligeledes peger nogle brugere på det uhensigtsmæssige i at et booket shelter ikke enkelt kan afbestilles, idet dette også bidrager til at kapaciteten for shelterne ikke udnyttes. Slutteligt har nogle brugere en kritisk kommentar til, at bookingsystemet – eller måske rettere den omfattende booking af shelterpladserne - forringer betingelserne for at være spontan omkring sit shelterfriluftsliv. Dels fremhæves det, at det i højsæsonen er nødvendigt at booke – i hvert fald nogle populære sheltere – lang tid i forvejen, hvor betingelserne for spontane ture forringes. En shelterbruger begrundes sin modstand mod bookbare shelters sådan her: ‘Jeg synes det er vigtigt at bevare sheltere, som ikke kan bookes på forhånd. Friheden ved at vandre ud i naturen og tage en dag ad gangen går lidt fløjten, hvis man skal booke og dermed planlægge alle overnatninger på forhånd’. Derudover fremhæver brugerne, at behovet for langstidsplanlægning også kan være en udfordring, når shelterovernatningerne indgår som en del af en længere vandre-, cykel- eller kajaktur, hvor det ofte kan være svært at vide præcist, hvordan turen kommer til at forløbe. En mandlig kajakroer forklarer at ‘når man er på kajaktur, så er det svært at vide, hvor langt man kommer i løbet af turen, og om vejret tillader at man kan holde sin plan.’

Andre brugere på shelterpladsen

Hvad angår shelterbrugernes præferencer i forhold til andre brugere på pladsen, viser denne undersøgelse, at flertallet af shelterbrugere foretrækker at have shelterpladsen for sig selv, og at omkring en tredjedel af brugerne ikke er interesserede i at tale med andre brugere på

shelterpladsen (se figur 18). Disse resultater hænger godt sammen med, at shelterbrugerne generelt ikke motiveres af at møde nye mennesker, når de tager på sheltertur, og det korresponderer også med nogle af brugernes begrundelse for at værdsætte muligheden for forhåndsbooking af sheltere (se eventuelt ovenstående afsnit).

Figur 18. Brugernes præferencer for social interaktion med andre brugere på shelterpladsen

Brugernes ideer til udvikling af shelterfriluftsliv

I det følgende præsenteres en række af shelterbrugernes ideer og ønsker til hvordan rammerne for shelterfriluftsliv kan forberedes. Brugernes ønsker og ideer fremstilles gennem en række overordnede temaer.

Booking af sheltere

Flere brugere foreslår, at bookingsystemet udbygges, så det bliver muligt at undersøge, booke og betale alle sheltere i Danmark ved hjælp af samme elektroniske portal. Nogle brugere fremfører dog også det ønske, at der fortsat er shelterpladser, som ikke kan bookes på forhånd, af hensyn til at bevare frihed og spontanitet omkring shelterfriluftsliv. Brugerne ønsker et bookingsystem, hvor det er muligt at søge efter ledige shelterpladser på baggrund af oplysninger om turtidspunkt og gruppestørrelse. Ligeledes fremføres der ønsker om et mere fleksibelt bookingsystem, der giver mulighed for afbestilling og differentierede bookingmuligheder og priser, fx ift. overnatningsbesøg, dagsbesøg, solobookinger eller bookinger for store grupper. Endelig fremsættes der ønsker om, at bookingportalen kan betjenes via en app.

‘Der er meget brug for en forbedret søgefunktion på hjemmesiden. Det skal være muligt at søge på en given dato, antal gæster og diverse faciliteter for derefter at få præsenteret de ledige sheltere på en liste’

Information, skiltning og formidling

Nogle brugere ønsker forbedrede billed- og kortmaterialer på bookingportalen, der giver tydelige informationer om væsentlige forhold på de konkrete shelterpladser. Det kan fx være gode oversigtskort, der tydeligt viser placering af vandpost og toilet, eller det kan være gode billeder, der formidler, hvordan shelterpladsen ser ud. Ligeledes fremsættes der forslag om, at det bliver muligt at indsætte brugerkommentarer til de enkelte sheltere. Brugerne foreslår ligeledes, at bookingportalen udvides med en FAQ, hvor de mest udbredte spørgsmål om shelterfriluftsliv besvares til glæde for især de mindst erfarne brugere. Denne feature kunne tydeliggøre, hvor lidt det kræver at tage på sheltertur. Mere overordnet peges der på en øget indsats ift. at gøre opmærksom på de muligheder, som shelterfriluftslivet rummer.

Brugerne fremsætter tillige ønsker om forbedret skiltning på, ved og mellem shelterpladserne. Herunder peges der på, at shelterpladser, der ligger ved kysten med fordel kan markeres tydeligt fra vandsiden. Ligeledes fremsættes der ønske om skiltning, der angiver afstand og retning til næste shelter.

Beliggenhed, adgangshold og afstand mellem shelterpladser

Brugernes ønsker om adgangsforholdene til shelterpladserne går helt overordnet i to retninger. På den ene side fremsættes der ønsker om, at der sikres let adgang for brugere – fx familier, der er afhængige af at ankomme i bil til shelterpladsen. Men på den anden side er der også brugere, der ønsker at shelterpladserne gøres mindre tilgængelige med motoriseret transportmidler ud fra et ønske om at minimere støj og uønsket brug af shelterpladserne, samt for at styrke naturoplevelsen. Således ytrer en shelterbruger følgende ønske til beliggenheden af kommende shelterpladser: '[Jeg ønsker] flere sheltere i afsidesliggende områder. Så man rigtig føler man er ude i naturen og ikke ligger lige op ad en motorvej.' Ligeledes fremsættes der ønske om flere shelterpladser med direkte adgang til havet.

Nogle brugere fremsætter ønske om, at der bliver kortere afstand mellem shelterpladserne, således at det i højere grad bliver muligt at gennemføre vandreture med børn. Mere overordnet peger brugere på, at flere sheltere langs vandreruter – og flere vandreruter i det hele taget – vil være ønskværdigt.

Indretning, faciliteter og shelter typer på pladsen

Brugerne fremsætter ønsker om shelterpladser, der passer til specifikke behov. Herunder designerede shelterpladser til henholdsvis store grupper og solobrugere. Ligeledes ytres der både ønsker om meget primitive shelterpladser og om det modsatte. Hvad angår faciliteter fremsættes der ønsker om mulighed for opladning af telefon, bedre adgang til toiletfaciliteter og vand, samt om bedre muligheder for at købe brænde. Ligeledes peges der på lån eller leje af udstyr som en mulighed for at gøre shelterfriluftsliv mere tilgængeligt.

Brugerne ytrer desuden ønske om at shelterpladserne indrettes, så de i højere grad giver mulighed for privatliv. Konkret foreslås det, at shelterpladsen ikke er for tæt på en sti, og at pladsen indrettes, så de enkelte sheltere ligger lidt væk fra hinanden. 'Jeg kunne godt ønske

mig, at de enkelte sheltere ligger i en vis afstand fra hinanden, så de ikke udgør en enhed. Det er rart, hvis man har behov for at være uforstyrret.'

Overnatningsformer og aktiviteter

Brugerne foreslår, at der gives mulighed for overnatning på anden vis på shelterpladserne, fx i form af teltning, samt bivuak- og hængekøjebrug. Der peges på, at det vil gøre shelterfriluftslivet mere fleksibelt hvad angår gruppestørrelse, og at det vil mindske risikoen for, at man ikke kan overnatte som planlagt på pladsen. I den forbindelse peges der på, at shelterpladser med fordel kunne indrettes, så de var forberedt til andre overnatningsformer, fx med kroge i træerne til hængekøjer.

Desuden foreslås det, at der formidles informationer om aktivitetsmuligheder og udflugtsmål på og ved shelterpladsen. Ligeledes peges der på, at nogle pladser forberedes med henblik på lege- og aktivitetsmuligheder, fx klatremuligheder eller skattejagt på, omkring eller mellem shelterpladserne. Desuden fremsættes der forslag om tilbud om guidede shelterture og kurser i shelterfriluftsliv.

DEL V: VIDERE FORSKNING

Undersøgelsen bidrager med viden om rekreativt shelterfriluftsliv på bookbare shelterpladser i sommerhalvåret. Tidligere har shelterfriluftsliv kun i meget begrænset omfang været genstand for forskning, og denne undersøgelse bidrager således med ny viden om denne populære form for rekreativt friluftsliv. Mere specifikt bidrager studiet med viden om forskellige brugergrupperes motiver, adfærd og præferencer i forbindelse med shelterfriluftsliv. Trods undersøgelsens omfattende karakter er der dog stadig rig mulighed for videre udforskning af dette fænomen.

I fremtidige studier vil det således være oplagt også at udforske motiver, adfærd og præferencer blandt brugergrupper, der benytter shelterpladserne i en pædagogisk og erhvervs-mæssig kontekst, for også at kunne kvalificere planlægningen af shelterfriluftslivet for disse brugere. Derudover vil en sammenligning mellem shelterbrugere, der benytter de bookbare shelterpladser, og de shelterbrugere der benytter frit tilgængelige shelterpladser, kunne bidrage med relevant viden om den rolle bookingforholdene spiller for det shelterfriluftsliv, der udøves, og de brugere det tiltrækker. Ligeledes vil det være relevant at undersøge betydningen af forskellige organiserings- og styringsformer i forbindelse med shelterfriluftsliv, idet det er et felt med mange forskellige lodsejere og aktører.

For at opnå dybere indsigt i hvilke yderligere forhold, der kan have betydning for shelterbrugernes oplevelser, motiver, præferencer og adfærd vil det ligeledes være oplagt, at shelterfriluftsliv udforskes kvalitativt. Kvalitative metoder har den fordel, at de oftere giver informanterne mulighed for med egne ord at beskrive oplevelser og forklare adfærd (Karpatschof, 2015). Dette kan medvirke til at øge forståelsen dels for de komplekse mekanismer, der driver shelterfriluftslivet, og dels for hvordan de oplevelser, shelterbrugere søger egentlig opstår.

Ud fra et ønske om, at skabe attraktive friluftsfaciliteter for alle, er det sidst, men ikke mindst, relevant, at gennemføre studier, der afdækker de barrierer ikke-brugere har i forhold til at benytte de danske shelterpladser. I den forbindelse kan der med fordel rettes fokus på, hvordan man også tiltrækker brugere med et lavere uddannelsesniveau, da denne gruppe netop ser ud til at være ganske underrepræsenteret blandt shelterbrugere.

REFERENCER

- Aasetre, J., & Gundersen, V. (2012). Outdoor recreation research: Different approaches, different values? *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 66(4), 193-203. doi:10.1080/00291951.2012.707987
- Allen, L. R., & Donnelly, M. A. (1985). An analysis of the social unit of participation and the perceived psychological outcomes associated with most enjoyable recreation activities. *Leisure Sciences*, 7(4), 421-441. doi:10.1080/01490408509512134
- Andkjær, S., & Arvidsen, J. (2015). Places for active outdoor recreation – a scoping review. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 12, 25-46. doi:https://doi.org/10.1016/j.jort.2015.10.001
- Arvidsen, J., Dalgaard Pedersen, K., & Andkjær, S. (2012). *Rum og rammer for aktivt udeliv: et litteraturstudie om naturlige omgivelseres betydning for aktivt udeliv* (Udgave 2012:6). Odense: Syddansk Universitet, Institut for Idræt og Biomekanik.
- Brooker, E., & Joppe, M. (2014). A critical review of camping research and direction for future studies. *Journal of Vacation Marketing*, 20(4), 335-351. doi:10.1177/1356766714532464
- Bryan, H. (1977). Leisure Value Systems and Recreational Specialization: The Case of Trout Fishermen. *Journal of Leisure Research*, 9(3), 174-187. doi:10.1080/00222216.1977.11970328
- Buchanan, T., Christensen, J. E., & Burdge, R. J. (1981). Social Groups and the Meanings of Outdoor Recreation Activities. *Journal of Leisure Research*, 13(3), 254-266. doi:10.1080/00222216.1981.11969488
- Bultena, G., & Taves, M. J. (1960). Tenting on a park campground. *Conservation Volunteer*, 23, 60-64.
- Clement, S. L. (2017). I respondentens sted: Forståelse, viden og hukommelse. I M. Frederiksen, P. Gundelach, & R. S. Nielsen (red.), *Survey. Design, stikprøve, spørgeskema og analyse*. (pp. 101-114). Hans Reitzels Forlag.
- Cole, D. N., & Hall, T. E. (2008). Wilderness visitors, experiences, and management preferences: How they vary with use level and length of stay. Res. Pap. RMRS-RP-71. *Fort Collins, CO: US Department of Agriculture, Forest Service, Rocky Mountain Research Station. 61 p., 71.*
- Cole, D. N., Williams, D. R. J. I. C., David N., (2012). Wilderness visitor experiences: Progress in research, management, 4-7, A., & Missoula, M. P. R.-P.-F. C., CO: US Department of Agriculture, Forest Service, Rocky Mountain Research Station. p. 3-20. (2012). Wilderness visitor experiences: Lessons from 50 years of research. 66, 3-20.
- DIF (2019) Outdooridræt I Danmark – En analyse af idrætsmulighederne I den danske natur, Brøndby: Danmarks Idrætsforbund
- De Valck, J., Landuyt, D., Broekx, S., Liekens, I., De Nocker, L., & Vranken, L. (2017). Outdoor recreation in various landscapes: Which site characteristics really matter? *Land Use Policy*, 65, 186-197. doi:https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.04.009
- Dottavio, F. D., O'Leary, J. T., & Koth, B. (1980). The social group variable in recreation participation studies. *Journal of Leisure Research*, 12(4), 357-367. doi:https://doi.org/10.1080/00222216.1980.11969461
- Driver, B. & Toucher, R. (1970). Toward a behavioral interpretation of recreational engagements, with implications for planning. In: *Elements of Outdoor Recreation Planning*. Ann Arbor, Michigan

- Driver, B. & Brown, P. (1975). A socio-psychological definition of recreation demand, with implications for recreation resource planning. In: *Assessing Demand for Outdoor Recreation*. Washington, D.C.: National Academy of Science, 62-88.
- Driver, B. & Knopf, R. (1976). Temporary escape : One product og sport fisheries management. *Fisheries*, 1, 21-29.
- Ejbye-Ernst, N., Præsthholm, S., Seidler, P. H., & Gentin, S. (2014). Overnatning: Hæfter om friluftsfaciliteter nr. 4. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.
- Ewert, A. (1985). Why People Climb: The Relationship of Participant Motives and Experience Level to Mountaineering. *Journal of Leisure Research*, 17(3), 241-250. doi:10.1080/00222216.1985.11969634
- Ewert, A. (1993). Differences in the Level of Motive Importance Based on Trip Outcome, Experience Level and Group Type. *Journal of Leisure Research*, 25(4), 335-349. doi:10.1080/00222216.1993.11969932
- Ewert, A., Gilbertson, K., Luo, Y.-C., & Voight, A. (2013). Beyond “Because It’s There”. *Journal of Leisure Research*, 45(1), 91-111. doi:10.18666/jlr-2013-v45-i1-2944
- Field, D. R., & O’Leary, J. T. (1973). Social Groups as a Basis for Assessing Participation in Selected Water Activities. *Journal of Leisure Research*, 5(2), 16-25. doi:10.1080/00222216.1973.11970124
- Frederiksen, M., Gundelach, P. & Nielsen, R.S. (2017). *Survey*. København: Hans Reitzels Forlag
- Friluftsrådet. (2013). Strategi for Friluftsrådet 2013-2020. Hentet fra https://www.friluftsradaet.dk/sites/friluftsradaet.dk/files/media/document/friluftsr_det_strategi_publication_2013_0.pdf Access d. 23.05.2019
- Friluftsrådet (2014): Fakta om friluftslivet i Danmark. København: Friluftsrådet.
- Friluftsrådet. (2017). Undersøgelse af danskernes friluftsliv. Hentet fra <https://friluftsradaet.dk/sites/friluftsradaet.dk/files/media/document/danskernes-friluftsliv-2017.pdf> d. 29.11.2018
- Galloway, S. (2010). Recreation Specialisation among New Zealand Whitewater Kayakers: A study of motivation and site preference. *Annals of Leisure Research*, 13(3), 523-540. doi:10.1080/11745398.2010.9686861
- Garst, B. A., Williams, D. R., & Roggenbuck, J. W. (2010). Exploring Early Twenty-First Century Developed Forest Camping Experiences and Meanings. *Leisure Sciences*, 32(1), 90-107. doi:10.1080/01490400903430905
- Gentin, S., & Jensen, F. S. (2007). Brug og udbud af friluftsfaciliteter på Skov- og Naturstyrelsens arealer.
- Groves, R.M., Fowler, F.J., Couper, M., Lepkowski, J.M., Singer, E. & Tourangeau, R. (2009). *Survey methodology*. Hoboken, New Jersey: Wiley.
- Hardy, A., & Gretzel, U. (2011). Why we travel this way: An exploration into the motivations of recreational vehicle users. I B. Prideaux & D. Carson (red.), *Drive tourism: Trends emerging markets* (pp. 194-223). London: Routledge.
- Hassell, S., Moore, S. A., & Macbeth, J. (2015). Exploring the Motivations, Experiences and Meanings of Camping in National Parks. *Leisure Sciences*, 37(3), 269-287. doi:10.1080/01490400.2014.995325
- Holberg, S. (2014). Hvorfor bruger vi det engelske ord ‘shelter’ om en svensk ting? Hentet fra <http://www.heltude.dk/shelterhistorie.htm> Access d. 26.05.2019

- Jensen, F. S., & Koch, K. E. (1997). Friluftsliv i skovene 1976/77-1993/94. *Forest and landscape research, Nr. 20. Forskningscentret for Skov & Landskab.*
- Jensen, F.S., (1998): Friluftsliv i det åbne land 1994/95. - Forskningsserien nr. 25, Forskningscentret for Skov & Landskab, Hørsholm, 1998.
- Jensen, F.S. (2003): Friluftsliv i 592 skove og andre naturområder. Hørsholm, Forskningscentret for Skov & Landskab.
- Jubenville, A. (1971). A Test of Differences Between Wilderness Recreation Party Leaders and Party Members. *Journal of Leisure Research, 3(2)*, 116-119. doi:10.1080/00222216.1971.11970020
- Kaae, B.C. & Madsen, L.M. (2003): Holdninger og ønsker til Danmarks natur. By- og Landplanserien nr. 21 2003, Forskningscenteret for Skov & Landskab, Miljøministeriet.
- Karpatschhof, B. (2015). Den kvalitative undersøgelsesforms særlige kvaliteter. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.), *Kvalitative Metoder*. (Vol. 2. udgave, pp. 443-461). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kearns, R., Collins, D., & Bates, L. (2017). "It's freedom!": examining the motivations and experiences of coastal freedom campers in New Zealand. *Leisure Studies, 36(3)*, 395-408. doi:10.1080/02614367.2016.1141976
- Kristensen, M.S. (2019). Shelterfriluftsliv – En kvantitativ undersøgelse af motiver og præferencer blandt shelterbrugere. Speciale. Odense: Syddansk Universitet.
- Koch, N.E. (1978): Skovenes friluftsfunktion i Danmark. I. del. Befolkningens anvendelse af landets skove. (Forest Recreation in Denmark. Part I: The Use of the Country's Forests by the Population). - Forstl. Forsøgsv. Danm., København, 35 (1978)
- Koch, N.E. (1980): Skovenes friluftsfunktion i Danmark. II. del. Anvendelsen af skovene, regionalt betragtet. (Forest Recreation in Denmark. Part II: The Use of the Forests Considered Regionally). - Forstl. Forsøgsv. Danm. København, 37 (1980)
- Koch, N.E. (1984): Skovenes friluftsfunktion i Danmark. III. del. Anvendelsen af skovene, lokalt betragtet. (Forest Recreation in Denmark. Part III: The Use of the Forests Considered Locally). - Forstl. Forsøgsv. Danm., København, 39 (1984)
- Lawler, E. E. (1973). *Motivation in work organizations*. Montary, CA: Brooks/Cole Publishing company.
- Lee, S.-H., Graefe, A. R., & Li, C.-L. (2007). The Effects of Specialization and Gender on Motivations and Preferences for Site Attributes in Paddling. *Leisure Sciences, 29(4)*, 355-373. doi:10.1080/01490400701394873
- Lepp, A., & Herpy, D. (2015). Paddlers' level of specialization, motivations and preferences for river management practices. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism, 12*, 64-70. doi:https://doi.org/10.1016/j.jort.2015.11.008
- Manfredo, M. J., Driver, B. L., & Tarrant, M. A. (1996). Measuring leisure motivation: A meta-analysis of the recreation experience preference scales. *Journal of Leisure Research, 28(3)*, 188-213. doi:http://dx.doi.org/10.1080/00222216.1996.11949770
- Manning, R. E. (2011). *Studies in outdoor recreation: Search and Research for Satisfaction*. . Corvallis, Oregon: Oregon State University Press.
- McFarlane, B. L. (2004). Recreation Specialization and Site Choice Among Vehicle-Based Campers. *Leisure Sciences, 26(3)*, 309-322. doi:10.1080/01490400490461981

- McFarlane, B. L., Boxall, P. C., & Watson, D. O. (1998). Past Experience and Behavioral Choice Among Wilderness Users. *Journal of Leisure Research*, 30(2), 195-213. doi:10.1080/00222216.1998.11949826
- McIntyre, N., & Pigram, J. (1992). Recreation specialization reexamined: The case of vehicle-based campers. *Leisure Sciences*, 14(1), 3-15.
- Moore, R. L., & Driver, B. L. (2005). *Introduction to Outdoor Recreation: Providing and Managing Natural Resource Based Opportunities*: Venture Pub.
- Naturstyrelsen. (2018). Rekord år i vente for overnatninger i naturen. *Nyheder, juni*. Hentet fra <https://naturstyrelsen.dk/nyheder/2018/juni/rekordaar-i-vente-for-overnatninger-i-naturen/Access> d. 5.12.2018
- Naturturisme. (u.å.). 19 Blå Støttepunkter. Hentet fra <https://www.naturturisme.dk/620-19-bl%C3%A5-st%C3%B8ttepunkter.html>. d. 3.03.19.
- O'Connell, T. S. (2010). The effects of age, gender and level of experience on motivation to sea kayak. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 10(1), 51-66. doi:10.1080/14729671003669289
- Oh, C.-O., Park, M., & Hammitt, W. E. (2007). Predicting Site Choice Behavior Among Types of Campers. *Journal of Park Recreation Administration*, 25(3).
- Oustrup, L. (2007). *Skovopfattelse blandt danskere og i skovlovgivningen*. Hørsholm: Danish Centre for Forest, Landscape and Planning.
- Overby, H. (2018). *Overnatning på shelterpladser - en undersøgelse af brugen af shelterpladser i sommerferie-Danmark*. Ikke-udgivet masteropgave. Københavns Universitet.
- Raadik, J., Cottrell, S. P., Fredman, P., Ritter, P., & Newman, P. (2010). Understanding Recreational Experience Preferences: Application at Fulufjället National Park, Sweden. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 231-247. doi:10.1080/15022250.2010.486264
- Stankey, G. H., & Schreyer, R. (1987). Attitudes toward wilderness and factors affecting visitor behaviour: a state-of-knowledge review. *General Technical Report, Intermountain Research Station, USDA Forest Service*(No. INT-220), 246-293.
- Tvedt, T. & Jensen, F.S. (1999): *Friluftsliv i landskabet*. - Skov- og Naturstyrelsen, Forskningscentret for Skov & Landskab, København, 1999
- Virden, R. J. (1986). The effects of recreation specialization and motivations on the environmental setting preferences of backcountry hikers. *All Graduate Theses and Dissertations*. 6369. doi:<https://digitalcommons.usu.edu/etd/6369>
- Virden, R. J., & Knopf, R. C. (1989). Activities, experiences, and environmental settings: A case study of recreation opportunity spectrum relationships. *Leisure Sciences*, 11(3), 159-176. doi:10.1080/01490408909512217
- Virden, R. J., & Walker, G. J. (1999). Ethnic/Racial and Gender Variations Among Meanings Given to, and Preferences for, the Natural Environment. *Leisure Sciences*, 21(3), 219-239.
- Vroom, V. (1964). *Work and motivation*. New York: Wiley
- Watson, A. E., & Niccolucci, M. J. (1992). Defining past-experience dimensions for wilderness recreation. *Leisure Sciences*, 14(2), 89-103. doi:10.1080/01490409209513160

BILAG A: Spørgeskema

Undersøgelse af shelterfriluftsliv i Danmark

Dette spørgeskema indeholder en række spørgsmål om shelterfriluftsliv. Spørgeskemaet tager ca. 10-15 minutter at besvare.

Brug knapperne nederst på hver side til at navigere i spørgeskemaet. Din besvarelse af spørgeskemaet er først fuldført, når du klikker 'Afslut' på spørgeskemaets sidste side.

Tak for din deltagelse! **Tryk på 'Næste' for at påbegynde din besvarelse...**

De første spørgsmål handler om det ophold, du bookede på shelterpladsen fra den til den .

Overnattede du på shelterpladsen under dit besøg?

(sæt ét kryds)

- Ja, i shelter
- Ja, under åben himmel
- Nej, jeg var der kun i dagtimerne
- Nej, shelterpladsen var et mødested/pausested/slutsted
- Andet _____
- Ved ikke

Hvad lavede du/I under besøget på shelterpladsen ?

(sæt gerne flere krydser)

- Lavede bål
- Lavede simpelt håndværk (fx snittede eller byggede bivuak)
- Lavede mad
- Legede
- Gik en tur i området omkring shelterpladsen
- Udforskede naturen omkring shelterpladsen (fx fandt pinde, fotograferede, så på dyr eller planter)
- Stillesiddende aktiviteter i shelteret (fx snakkede, læste, brugte min telefon)
- Var ude for at jage, fiske eller undervandsjage
- Var ude for at samle bær, svampe, blomster og lign.
- Trænede/motionerede i landskabet (fx løb, vandring, cykling, ridning, orienteringsløb, geocaching)
- Trænede/motionerede på/i vandet (fx kajakroning, kanopadling, svømme, sejllads, surfing, SUP, dykning)
- Holdt fest
- Andet _____
- Ved ikke

Hvad karakteriserer bedst den gruppe, du besøgte shelterpladsen med?

(sæt ét kryds)

- Familie(r) med børn
- Vennegruppe
- Kærestepar/ægtepar/date
- Jeg var alene
- Skole eller institution (fx skole eller børnehave)
- Organiseret fritidsgruppe (fx spejder eller forening)
- Andet _____

Hvor mange deltog i besøget på shelterpladsen ? Inkluder dig selv i det samlede antal.

(vælg antal i boksen nedenfor)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23

Bilag

- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42
- 43
- 44
- 45
- 46
- 47
- 48
- 49
- 50 eller flere

Angiv fordelingen på køn og alder for alle i den gruppe, der deltog i besøget på shelterpladsen, i de opstillede kategorier nedenfor. Inkluder (vælg antal i de relevante bokse nedenfor)

	Piger/kvinder																																																					
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43										
Antal børn (0-3 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---						
Antal børn (4-12 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---					
Antal unge (13-17 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
Antal voksne (18-29 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---			
Antal voksne (30-49 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Antal voksne (50-69 år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	
Antal voksne (70+ år)	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Hvilke(n) transportform(er) benyttede du for at komme fra din bopæl til shelterpladsen ?
(sæt gerne flere krydser)

Korte 'gåture' - fx fra nærmeste parkeringsplads hen til shelteret eller fra din bolig ud til bilen - skal ikke her registreres som 'vandring'.

- Bil eller motorcykel/scooter/knallert
- Offentlig transport (fx bus, tog eller færge)
- Cykel
- Vandring
- Kajak/kano
- Båd eller jolle
- Andet _____

Dette spørgsmål er det første af to, der omhandler dine grunde til at besøge shelterpladsen .

I hvilken grad havde følgende grunde til at tage på sheltertur til shelterpladsen betydning for dig?
(sæt ét kryds i hver linje)

Jeg tog på sheltur for at...

	Slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/ikke relevant
udfordre mig selv	☐	☐	☐	☐	☐	☐
prøve noget nyt og anderledes	☐	☐	☐	☐	☐	☐
bruge mit friluftstudyr	☐	☐	☐	☐	☐	☐
øve friluftsfærdigheder (tænde bål, lave mad, klare mig i naturen osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
være sammen som gruppe (fx familie og venner)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
styrke båndene mellem os i gruppen (fx familie og venner)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
møde nye mennesker	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad havde følgende grunde til at tage på sheltur til shelterpladsen betydning for dig?
(sæt ét kryds i hver linje)

Jeg tog på sheltur for at...

	Slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke/ikke relevant
opleve naturen tæt på	☐	☐	☐	☐	☐	☐
nyde landskabet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
komme ud og røre mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
slappe af fysisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
finde fred og ro	☐	☐	☐	☐	☐	☐
slippe for krav og forventninger til mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
give andre en naturoplevelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De følgende spørgsmål handler om, hvad der er gode rammer for shelterfriluftsliv.

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er følgende forhold vigtige for, om en shelterplads har en god beliggenhed?
(sæt ét kryds i hver linje)

	Slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke
Shelterpladsen ligger helt tæt på parkeringspladsen (under 100 meter mellem shelterplads og p-plads)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Shelterpladsen ligger i et smukt landskab	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Shelterpladsen ligger tæt på havet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Shelterpladsen ligger i rolige omgivelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Shelterpladsen rummer muligheder for udfordrende aktiviteter i naturen (fx aktiviteter eller leg på skrænter, i træer, på stammer eller i vandløb/åer)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Shelterpladsen ligger hvor man kan samle bær, svampe, blomster og lign.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende udsagn om forholdet til andre brugere på shelterpladser?
(sæt ét kryds i hver linje)

	Helt uenig	Delvis uenig	Hverken eller	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke
Jeg foretrækker, at jeg/vi er alene på shelterpladsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er ikke interesseret i at tale med andre brugere af shelterpladsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er følgende faciliteter vigtige for din vurdering af, hvor god shelterpladsen er?
(sæt ét kryds i hver linje)

	Slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke
Toilet (på pladsen eller indenfor 5 minutters gang)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vand (på pladsen eller indenfor 5 minutters gang)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skraldespand	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mulighed for at sanke/samle eller købe brænde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Siddepladser (fx bænke eller bord-bænke-sæt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Overdækket spise/opholdsplads (ud over shelteret)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bålplads	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bålhytte	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

Hvilken sheltertype foretrækker du?
(sæt ét kryds)

Jeg foretrækker en sheltertype med døre og vinduer, der kan åbnes og lukkes (se eksempel nedenfor)

Jeg foretrækker en sheltertype, der er lukket på tre sider, og som er åbent på forsiden (se eksempel nedenfor)

- Sheltertypen er ikke afgørende for mig
- Jeg kan lide begge sheltertyper
- Ved ikke

Uddyb gerne dit svar.
(skriv svaret i boksen nedenfor)

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er det vigtigt for dig, at shelteret kan bookes på forhånd?
(sæt ét kryds)

- Slet ikke
- I ringe grad
- I nogen grad
- I høj grad
- I meget høj grad
- Ved ikke

Uddyb gerne dit svar.
(skriv svaret i boksen nedenfor)

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er betaling på 30 kr. pr. person for en overnatning en begrænsning for at du booker et shelter?
(sæt ét kryds)

- Slet ikke
- I ringe grad
- I nogen grad
- I høj grad
- I meget høj grad
- Ved ikke

Tag udgangspunkt i den gruppe, du besøgte shelterpladsen sammen med, når du besvarer spørgsmålet.

I hvilken grad er tilgængeligheden af følgende informationer på hjemmesiden www.bookenshelter.dk vigtige for dit valg af shelterplads?
(sæt ét kryds i hver linje)

	Slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad	Ved ikke
Billeder af shelteret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oversigtsbilleder eller kort over shelterpladsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beskrivelse af shelterpladsen (fx faciliteter og omgivelser)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor ofte dyrker du følgende friluftaktiviteter i fritiden henover sommerhalvåret?
(sæt ét kryds i hver linje)

FRILUFTSAKTIVITETER forstås som rekreative fritidsaktiviteter der foregår (alene og sammen med andre) i naturen.

NATUR forstås bredt som fx park, skov, hav, strand og det åbne land.

	Aldrig	Sjældnere end 1 gang om måneden	1-3 gange om måneden	En gang om ugen	Flere gange om ugen	Dagligt	Ved ikke
Går eller cykler en tur	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oplever naturen (fx fotograferer, ser på dyr, fugle, planter og landskabet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opholder mig i naturen (fx spiser, leger, bader, tænder bål)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jager, fisker, undervandsjager	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samler bær, svampe, blomster og lign.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Træner/motionerer i skov, park eller det åbne land (fx løber, vandrer, cykler, rider, løber orienteringsløb, dyrker geocaching)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Træner/motionerer ved kysten eller på havet (fx ror kajak, padler kano, havsvømmer, sejler, surfer, SUP, dykker)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor mange gange indenfor de seneste 12 måneder har du...
(sæt ét kryds i hver linje)

0 gange	1 gang	2-4 gange	5-10 gange	Mere end 10 gange	Ved ikke
---------	--------	-----------	------------	-------------------	----------

overnattet i et shelter?

overnattet på anden vis i naturen (fx telt, bivuak eller hængekøje)?

De sidste spørgsmål handler om dig selv og din baggrund.

Hvad er dit køn?

(sæt ét kryds)

Kvinde

Mand

Hvor gammel er du?

(skriv svaret i boksen nedenfor)

Hvad er den højeste uddannelse, du har gennemført?

(sæt ét kryds)

Ingen formel uddannelse

Grundskole (8. 9. eller 10. Klasse)

Erhvervsfaglig uddannelse (fx kontor, butik, frisør, håndværk, SOSU eller lign.)

Gymnasial uddannelse (STX, HF, HHX, HTX)

Kort videregående uddannelse (under 3 år)

Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)

Lang videregående uddannelse (over 4 år)

Andet _____

Ved ikke

Er du født i Danmark?

(sæt ét kryds)

Ja

Nej, jeg er født i (skriv landets navn) _____

Ved ikke/ønsker ikke at svare

Er begge dine forældre født i Danmark?

(sæt gerne flere krydser)

Ja

Nej, min mor er født i (skriv landets navn) _____

Nej, min far er født i (skriv landets navn) _____

Ved ikke/ønsker ikke at svare

På baggrund af svarene fra denne spørgeskemaundersøgelse ønsker vi at interviewe nogle shelterbrugere om deres oplevelser på shelterture. Interviewene varer mellem 30 og 60 minutter og anonymiseres. Du kan til enhver tid og uden begrundelse trække dig. Hvis vi må kontakte dig angående et interview, angiv da din mailadresse og/eller dit telefonnummer nedenfor.

Mailadresse

Telefonnummer

Hvis du har ideer eller forslag til, hvordan shelterpladsen kan blive endnu bedre, så skriv dem gerne nedenfor.

Hvis du har ideer til at fremme shelterfriluftliv i Danmark, eller hvis du har andre kommentarer, så skriv dem gerne nedenfor.

Det var det sidste spørgsmål. Fra Syddansk Universitet og Trente Mølle skal lyde **en stor tak** for, at du tog dig tid til at besvare spørgeskemaet.

Når du klikker 'Afslut', vil din besvarelse være registreret. Du bliver herefter videresendt til hjemmesiden for projektet, hvor du kan læse mere om undersøgelsen.

Såfremt du ønsker at udskrive din besvarelse, kan du klikke på printerikonet nedenfor til venstre.

**Oversigt over talkodernes betydning i
shelterpladsoversigten**

Drikkevand

- 1: Ja på pladsen
- 2: Nej
- 3: Ved ikke
- 4: Nej, men anden mulighed angivet på hjemmeside

Toilet

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

Afstand til p-plads (opgivet på hjemmeside)

- Angives i meter
- 3: Ved ikke
 - 5: Parkering ikke muligt

Afstand til p-plads (skønnet på google maps)

- Angives i meter
- 3: Ved ikke

Hund er velkomne

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

*Afstand til nærmeste kyst (angivet på
hjemmeside eller skønnet på google maps)*

- Angives i meter
- 3: Ved ikke

*Billeder af shelteret på hjemmesiden/
Oversigtsbillede af shelterpladsen/området*

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

Bookingproces

- 1: På bookenshelter.dk
- 2: Via tlf., mail eller henvendelse til ejer
- 3: Ved ikke
- 4: Kan ikke bookes og må benyttes frit
- 5: Via naturstyrelsenshjemmeside
- 6: Via ejernes hjemmeside
- 7: Kan ikke bookes bruges mod betaling

Bålplads

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

Sankning af brænde?

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

Køb af brænde?

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke
- 4: Gratis tilgængeligt

Adkomst fra Øhavsstien

- 1: Ja
- 2: Nej
- 3: Ved ikke

Serien MOVEMENTS

Download publikationer i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2019:8 Bjarne Ibsen: Frivilligt arbejde i Vordingborg kommune.
- 2019:7 Lise Specht Petersen: Legeskibet - en forskningsbaseret evaluering.
- 2019:6 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Foreninger og frivillige i samspil med kommunale institutioner og forvaltninger 2018.
- 2019:5 Jens Høyer-Kruse, Evald Bundgård Iversen og Peter Forsberg: Idrætsanlægs fysiske tilstand i Danmark.
- 2019:4 Peter Mindegaard: Dansk Squash - foregangsmænd, foreninger og forbund.
- 2019:3 Bjarne Ibsen: Foreningslivet i Næstved Kommune. Analyse af Næstved Kommunes foreningsundersøgelse.
- 2019:2 Marlene Rosager Lund Pedersen, Birgitte Westerskov Dalgas og Bjarne Ibsen. Organiseringen af 'Hold Hjernen Frisk'
- 2019:1 Christian Røj Voldby, Christina Meisner Jørgensen og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Idrætspuljen under Åben Skole i Odense Kommune.
- 2018:6 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Christina Meisner Jørgensen: Idræt, fritid og kultur i Roskilde Kommune - Aktiviteter og faciliteter.
- 2018:5 Christina Meisner Jørgensen og Bjarne Ibsen: Fællesskaberne i Rigtige Mænd.
- 2018:4 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune.
- 2018:3 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune.
- 2018:2 Lise Specht Petersen: En forskningsbaseret undersøgelse af MY PLAYGROUND: Et midlertidigt legende byrum etableret i fire byer i forbindelse med Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017.
- 2018:1 Bjarne Ibsen, Marlene Rosager Lund Pedersen og Ann Sophia Bertelsen: Hjerteforeningens patientstøtteordning.
- 2017:8 Birgitte Westerskov Pedersen, Søren Andkjær og Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Naturprojektet. Sundheds- og beskæftigelsesprojekter i Furesø og Kerteminde.
- 2017:7 Jens Høyer-Kruse, Evald Bundgård Iversen og Peter Forsberg: Benyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg.
- 2017:6 Søren Andkjær og Vagn Adler Sørensen: Grejbanker i Danmark – betydning for friluftsliv, udvikling og fremtidsperspektiver.
- 2017:5 Evald Bundgård Iversen, Peter Forsberg og Jens Høyer-Kruse: Organisering og ledelse af idrætsanlæg i Danmark.
- 2017:4 Bjarne Ibsen, Michael Fehsenfeld, Lise Specht Petersen, Klaus Levinsen og Evald Bundgård Iversen: 16 cases med samarbejde mellem kommunale institutioner og civile aktører.
- 2017:3 Søren Andkjær og Astrid Hadberg: Sociale mødesteder i naturen. Kvalitative casestudier af udendørs steder for børn og unge.
- 2017:2 Klaus Levinsen og Bjarne Ibsen: Foreningers samarbejde med kommunale institutioner.
- 2017:1 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Kommunale institutioners samarbejde med foreninger og frivillige - omfang, holdninger og udfordringer.
- 2016:4 Karsten Elmoose-Østerlund og Christian Røj Jørgensen: Undersøgelse af foreningsudvikling med 'DM i foreningsudvikling' som case.
- 2016:3 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Unge, foreninger og demokrati.

- 2016:2 Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen: Børn og unges hverdagsfriluftsliv.
- 2016:1 Jens Høyer-Kruse, Peter Forsberg, Christian Gjersing Nielsen og Casper Due Nielsen: Undersøgelse af idræt- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune.
- 2015:10 Signe Højbjerg Larsen, Lise Specht Petersen, Bjarne Ibsen og Ilir Hasani: Parkourfaciliteter i Danmark.
- 2015:9 Jens Høyer-Kruse, Trygve Laub Asserhøj og Casper Due Nielsen: Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune.
- 2015:8 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: Klubhusets betydning for idrætsforeningerne og deres medlemmer.
- 2015:7 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2013-2014.
- 2015:6 Bjarne Ibsen, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist: Foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde - betydning for demokratisk deltagelse.
- 2015:5 Karsten Østerlund, Bjarne Ibsen, Anne Sofie Berg og Sandra Christiansen: Muligheder og barrierer for forankring af Projekt Fokus.
- 2015:4 Bjarne Ibsen, Heidi Trankjær Bøndergaard og Peter Mindegaard: Evaluering af Projekt Fritids-pas i Fredericia Kommune.
- 2015:3 Lise Specht Petersen: Aktivitetsoaser i Rudersdal Kommune.
- 2015:2 Kirsten Kaya Roessler (red.): Arkitektur og Psykologi: Casestudier i sygehuse, arbejdspladser og byrum.
- 2015:1 Bjarne Ibsen, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse og Jan Toftegaard Støckel: Pigers idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?
- 2014:15 Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: At mestre livet med et synstab - kursus for nyblinde som led i en rehabiliteringsindsats.
- 2014:14 Peter Mindegaard og Søren Thorgaard Skou: Bedre Liv med Artrose – en folkesygdom med slag-side: Patientuddannelse og træning til borgere i Hvidovre Kommune med artrose i knæ og hofter og kort eller ingen uddannelse.
- 2014:13 Peter Mindegaard: Sund i Hømarken.
- 2014:12 Karsten Østerlund: Social kapital i gymnastik og fitness: En undersøgelse for landsudvalget i DGI Gymnastik & Fitness.
- 2014:11 Ejgil Jespersen: Handicapforskning i idræt og bevægelse - Statusnotat om Center for Handicap og Bevægelsesfremme, August 2014.
- 2014:10 Jim Toft og Maja Ahler: Bevægelse, krop & sind: Idræt, sport og motion i socialpsykiatrien i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune.
- 2014:9 Karsten Østerlund, Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: Idræt, fritid og helbred for mennesker med funktionsnedsættelse.
- 2014:8 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Farum Arena.
- 2014:7 Rikke Agnete Andersen: Stemmer i Idrætshuset.
- 2014:6 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2012-2013.
- 2014:5 Jens Høyer-Kruse og Lau Tofft-Jørgensen: Undersøgelse af idrætfaciliteter i Skanderborg Kommune.
- 2014:4 Kurt Lüders: Sprækker i ADHD-diskursen.
- 2014:3 Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: Brugerundersøgelse af AquaPunkt-vandtræning.

Se alle tidligere Movements udgivelser her:

https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/publikationer/movements